

2010

POLITSEI- JA
PIIRIVALVEAMET

KOORDINATSIOONIBÜROO

ANALÜÜSITALITUS

[PIIRKONDLIKKU POLITSEITÖÖD KÄSITLEV UURING]

Kohalikes omavalitsustes ja piirkondliku politseitööga seotud politseiametnike seas läbi viidud uuringu tulemused

Koostanud: Triin Rannama

Analüüsis on esitatud autori järeldusi, mis ei pruugi väljendada ametlikke seisukohti

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. LÜHIÜLEVAADE UURINGU TULEMUSTEST	5
2. KOHALIKES OMAVALITSUSTES LÄBIVIIDUD UURINGU TULEMUSED	7
2.1. Vastanute jaotus maakonniti ja prefektuuriti	7
2.2. Rahulolu kohaliku politsei tööga	9
2.3. Hinnang muutustele piirkonna politseitöös	12
2.4. Politsei osavõtlikkus turvalisusega soetud küsimustes	15
2.5. Kohaliku omavalitsuse ja politsei vaheline koostöö	17
2.6. Omavalitsusjuhtide kokkusaamised piirkonda teenindavate politseiametnikega ning rahulolu kohtumise sagedusega	18
2.7. Kõrgemate kui piirkonda teenindavate politseiametnikega kohtumiste vajadus ...	20
2.8. Süüteoennetuse või turvalisuse probleemidega tegeleva töögrupi või komisjoni olemasolu	21
2.9. Omavalitsuste osalemine kohaliku politsei tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel	22
2.10. Ettepanekute tegemine kohaliku politseitöö tõhustamiseks ja nendega arvestamine	24
2.11. Omavalitsuste koostöö turvalisuse tagamisel teiste (v.a politsei) organisatsioonidega, ühendustega	26
2.12. Kes peaks omavalitsus-, haldusüksuses olema turvalisuse valdkonnas eestvedaja?	27
2.13. Millist rolli peaks täitma ja millist täidab käesoleva ajal politsei turvalisuse tagamisel piirkonnas	28
2.14. Millist rolli peaks täitma ja millist täidab käesoleva ajal kohalik omavalitsus turvalisuse tagamisel piirkonnas	32
2.15. KOV ettepanekud politseile	36
3. PIIRKONDLIKU POLITSEITÖÖGA TEGELEVATE POLITSEIAMETNIKE SEAS LÄBIVIIDUD UURINGU TULEMUSED	37
3.1. Vastanute jaotus maakonniti ja prefektuuriti	37
3.2. Rahulolu KOV tööga turvalisuse loomisel piirkonnas	38
3.3. KOV osavõtlikkus turvalisusega soetud küsimustes	40
3.4. Kohaliku omavalitsuse ja politsei vaheline koostöö	41
3.5. Piirkonda teenindavate politseiametnike kokkusaamised KOV ametnike või volikogu liikmetega ning rahulolu kohtumise sagedusega	42
3.6. Piirkondliku politseitööga tegelevate politseiametnike osalemine KOV tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel	43
3.7. Ettepanekute tegemine KOV töö tõhustamiseks ja nendega arvestamine	44
3.8. Piirkonna politsei võimalused KOV piirkonda teenindada ning tööd takistavad tegurid. Ettepanekute tegemine politseitöö tõhustamiseks ja nendega arvestamine	45
3.9. Kes peaks omavalitsus-, haldusüksuses olema turvalisuse valdkonnas eestvedaja?	47
3.10. Millist rolli peaks täitma ja millist täidab käesoleva ajal politsei turvalisuse tagamisel piirkonnas	48
3.11. Millist rolli peaks täitma ja millist täidab käesoleva ajal kohalik omavalitsus turvalisuse tagamisel piirkonnas	51

3.12. Ettepanekud kohaliku politseitöö paremaks korraldamiseks	53
4. OMAVALITSUSJUHTIDE JA PIIRKONDLIKU POLITSEITÖÖGA TEGELEVATE POLITSEIAMETNIKE SEAS LÄBIVIIDUD KÜSITLUSE TULEMUSTE VÕRDLUS POLITSEIPREFEKTUURITI	54
4.1. Vastastikune rahulolu tööga turvalisuse tagamisel piirkonnas	54
4.2. Uuringus osalenute hinnang teise osapoole osavõtlikkusele turvalisusega seotud küsimustes.....	55
4.3. Rahulolu omavahelise koostööga	56
4.4. Rahulolu omavahelise kohtumise sagedusega	57
4.5. Osalemine teise osapoole tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel	58
4.6. Ettepanekute tegemine teise osapoole töö tõhustamiseks ja nendega arvestamine	59
4.7. Kes peaks omavalitsus-, haldusüksuses olema turvalisuse valdkonnas eestvedaja?	60
5. ARUTELU	61

Kõik käesolevas materjalis esitatu on kaitstud autoriõigusega, mis kuulub Politsei- ja Piirivalveametile. Väljaande tsiteerimine või refereerimine on lubatud üksnes juhul, kui viidatakse materjali autoritele. Ilma Politsei- ja Piirivalveameti kirjaliku nõusolekuta ei ole väljaannet või selle osi lubatud mingil viisil publitseerida.

Sissejuhatus

Käesolev piirkondlikku politseitööd käsitlev uuring viidi kohalike omavalitsuste töötajate seas läbi ajavahemikul 27. august - 25. september 2009 ning piirkondliku politseitööga seotud politseinike seas 28. oktoober 2009. Analoogne küsitlus viidi Politseiameti poolt läbi 2003., 2005. ja 2007. aastal. Uuringu tellija oli Politseiameti liiklusjärelvalve ja korrakaitse osakond (alates 2010 Politsei- ja Piirivalveameti korrakaitsepolitseiosakond) ning teostaja sama ameti teabe ja analüüsi talitus (alates 2010 analüüsitaitetus).

Uuringu eesmärk oli ühelt poolt saada kohalike omavalitsuste (edaspidi KOV) töötajatelt tagasisidet politseitööst, hinnangut koostööle ning ootusi politsei suhtes ning teisalt sooviti teada politseinike arvamust koostööst KOV-ga. Uuringu kaudu soovitakse parendada politsei tööd ja tõhustada KOV-ga koostööd.

Küsitlusmeetodiks oli ankeetküsitlus, millele oli võimalik vastata paber kandjal, elektrooniliselt e-posti aadressil või veebikeskkonnas.

Võrreldes 2007. aasta KOV-le mõeldud ankeediga tehti 2009. aasta küsimustikus mõningad muudatused, mille tingis 2008. aastal politseiprefektuuridelt küsitud ettepanekud vastaval teemal ning mõnede küsimuste aktuaalsuse vähenemine. Olulisemate täiendustena toodi küsimustikku sisse politsei ja KOV koostöö ning rollide teema turvalisuse tagamisel, laiendati uuringu sihtgrupp. Uuringu raames pöördui omavalitsusjuhi ning (vähemalt) ühe volikogu lihtliikme poole palvega vastata piirkondliku politseitöö arendamisega seonduvatele küsimustele. Sihtgrupi laiendamise kaudu sooviti saada objektiivsemat tagasisidet politsei ja KOV suhetest. Küsimustik saadeti 226 valitsuse/volikogu juhile (edaspidi omavalitsusjuht) ning lisaks kaheksale Tallinna linnaosavalitsusele. Küsimustikule vastas 101 juhti ja 82 volikogu lihtliiget.

Lisaks viidi küsitlus läbi piirkondliku politseitööga tegelevate politseitöötajate seas, mille raames täitis ankeedi 37 politsei töötajat.

Uuringus käsitletud peamised teemad:

- 1) Kuivõrd on KOV rahul politsei tööga ning vastupidi? Kas ja millised on muutused rahulolus viimasel aastal?
- 2) Rahulolu koostööga KOV ja politsei vahel?
- 3) Millist rolli näeb KOV ja politsei endal turvalisuse tagamisel piirkonnas ning millist teisel osapoolel? Millist rolli täidab KOV ja politsei käesoleval ajal?

Analüüs on üheks sisendiks parendamiseks politsei ja kohalike omavalitsuste suhteid ning koostööd.

Ülevaate esimeses osas on esitatud lühiülevaade uuringu tulemustest. Teises jaos KOV-des läbiviidud ankeetküsitluse tulemused kogu vabariigi lõikes üldistatult. Küsitlustulemused maakondade lõikes on esitatud lisades, sisaldades nii arvandmeid valikvastustega küsimuste kohta kui ka vabas vormis antud vastuseid. Võimalusel on tulemusi võrreldud varasemate aastate uuringutulemustega.

Piirkondliku politseitööga seotud politseinike vastustest on antud ülevaade analüüsi kolmandas osas. Neljandas peatükis on võrreldud omavalitsusjuhtide ja piirkondliku politseitööga seotud politseinike vastuseid prefektuuriti. Uuringuraporti viimasel osas on välja toodud olulisemad tulemused ning autori poolt tekkinud mõtted ja ettepanekud.

Koostanud: Triin Rannama, Politsei- ja Piirivalveameti koordinatsioonibüroo analüüsitaitutuse politseijuhtivametnik.

1. LÜHIÜLEVAADE UURINGU TULEMUSTEST

- Küsitlusele vastas 101 omavalitsusjuhti (45% omavalitsusjuhtidest), 82 volikogu lihtliiget ja 37 piirkondliku politseitöoga seotud politseiametnikku.
- Võrreldes 2007. aasta uuringuga olulisi muutusi omavalitsusjuhtide poolt antud rahulolu hinnangutes kohalikele politsei tööle ei ilmnenud: 2009. aastal oli politsei tööga väga või pigem rahul 80% ning 2007. aastal 82% omavalitsusjuhtidest. Volikogu lihtliikmetest oli politsei tööga rahul 71%, s.o 9% võrra vähem kui omavalitsusjuhid. Piirkondliku politseitöoga seotud politseinike seas oli rahulolu määr KOV tööga turvalisuse tagamisel piirkonnas võrdlemisi sarnane KOV rahulolu hinnanguga politsei tööle – 76% politseinikest oli KOV tööga rahul.
- Nii suurem osa politsei esindajatest kui ka omavalitsusjuhtidest jäi rahule teise osapoole osavõtlikkusega turvalisusega seotud probleemi tekkimisel (vastavalt 83% ja 88%). Samas politsei poolt hinnati KOV osavõtlikkust turvalisusega seotud probleemi tekkimisel mõnevõrra tagasihoidlikumaks kui omavalitsusjuhtide hinnang antud küsimuses politseile. Volikogu lihtliikmed hindasid võrreldes omavalitsusjuhtidega antud küsimuses politseid olevat vähem (16% võrra) osavõtlik.
- Rahulolu koostööga politsei ja KOV vahel oli vastastikune – mõlemate osapoolte puhul oli rahulolu määr 86%. Volikogu lihtliikmetest oli võrreldes KOV juhtidega KOV ja politsei koostööga rahul vähesemad, kuid see tuleneb eelkõige asjaolust, et tavaliiikmed ei pruugi turvalisuse küsimustega igapäevaselt kokku puutuda ning seetõttu nii mõnigi vastaja ei osanud koostööle hinnangut anda.
- Kõige sagedamini vastasid omavalitsusjuhid, et piirkonda teenindavate politseiametnikega saadakse kokku valla/linna/linnaosa (kuritegevuse) probleemide ja muude küsimuste osas kord nädalas. Sama kohtumissagedust – kord nädalas – olid ka piirkonna politseitöoga seotud politseinikud kõige sagedamini maininud. Piirkonna politseitöoga tegelevad politseinikud olid KOV ametnikega kokku saamise sagedusega mõnevõrra rohkem rahul kui KOV juhid politseinikega kohtumisega (vastavalt 83% ja 72%).
- Omavalitsusjuhte, kes osalesid kohaliku politsei tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel oli seekordses uuringus vähem kui 2007. aastal. Piirkondlik politsei osaleb sagedamini KOV plaanide/prioriteetide seadmisel ning tegevuste hindamisel kui vastupidi (vastavalt 61% ja 22% vastanuist).
- Uurimustulemuste kohaselt oli 59% omavalitsusjuhtidest ja 72% piirkondliku politseitöoga seotud politseinikest teinud ettepanekuid teise osapoole töö ümberkorraldamiseks/tõhustamiseks turvalisuse paremaks tagamiseks piirkonnas.
- Omavalitsusjuhtide ja politseinike arvamus, kes peaks omavalitsus-, haldusüksuses olema turvalisuse probleemide lahendamisel eestvedaja, erines - kui suurem osa omavalitsusjuhtidest nägi eestvedaja rollis pigem politseid, siis politsei pigem KOV-i. Samas piirkondliku politseitöoga tegelevate politseinike seas ei jagune vastused nii

selgelt KOV kui eestvedaja suunas kui KOV juhtide nägemus, et eestvedaja peaks olema politsei.

- Ligi 4/5 omavalitsusjuhtidest pidas oluliseks kohtuda kõrgemate kui piirkonda teenindavate politseiametnikega.
- 33% omavalitsusjuhtidest vastas, et vallas/linnas/linnaosas on moodustatud süüteoennetuse või turvalisuse probleemidega tegelev töögrupp või komisjon.
- 70% piirkondliku politseitööga seotud politseiametnikku hindas piirkonna politsei võimalusi KOV piirkonda teenindada täiesti või pigem heaks. Kõige sagedamini nähti hetkel piirkondlikku politseitööd takistavaks teguriks olevat piirkonnakonstaabli liiga laia tegevusvaldkonda ehk ülesannete paljusust.
- Omavalitsusjuhid pidasid kohaliku politsei rolliks turvalisuse tagamisel piirkonnas eelkõige (regulaarse) patrulli tagamist ning pidevat nähtav olemist, samal ajal kui politsei ise arvas enda rolliks olevat probleemkohtade varajast tuvastamist ning neile lahenduste leidmist.
Käesoleval ajal nägid nii KOV juhid kui politseinikud kohaliku politsei rolliks olevat seadusandlusest tulenevalt avaliku korra tagamist, sh õigusrikkumiste, avalduste lahendamine. Politseipoolne rõhuasetus hetke rolli kirjeldusel oli suuresti just patrullimisel ja avalduste lahendamisel.
- Kui piirkonna politseitööga seotud politseinikud nägid põhilise KOV rollina koostöö korraldamist ning koostööpartnerite kaasamist, siis omavalitsusjuhid nägid KOV kõige olulisema rollina olla üks koostööpartner politseile, keda abistatakse, kellele edastatakse info ning kellega koos püütakse leida probleemidele lahendust.
Tänaasel päeval näeb politsei, et KOV roll võiks olla turvalisuse probleemide lahendamisel aktiivsem ning et turvalisuse valdkonnas on KOV suur panus abipolitseinike toetamise näol. KOV ise näeb käesoleval ajal end täitvat ennetus- ja selgitustöö ning politsei abistaja rolli.

2. KOHALIKES OMAVALITSUSTES LÄBIVIIDUD UURINGU TULEMUSED

2.1. Vastanute jaotus maakonniti ja prefektuuriti

Küsimustikule paluti vastata 226-l omavalitsuse juhil ja vähemalt ühel volikogu liikmel. Lisaks saadeti ankeet ka kaheksale Tallinna linnaosavalitsusele. Valitsuse/volikogu juhtidele (edaspidi omavalitsusjuhid) saadetud küsimustikest laekus tagasi 101 (45%) ning volikogu lihtliikmetele mõeldud ankeetidest 82, kokku 15 maakonnast (tabel 1).

Tabel 1. Küsimustikule vastanud maakonniti

Maakond	Vastanuid juht / lihtliige	Protsent juht / lihtliige	Vastanute osakaal KOV juhtidest maakonnas
Harju	12 / 12	11,9 / 14,6	38%*
Hiiu	2 / 2	2,0 / 2,4	40%
Ida-Viru	12 / 2	11,9 / 2,4	55%
Jõgeva	8 / 5	7,9 / 6,1	62%
Järva	3 / 4	3,0 / 4,9	25%
Lääne	8 / 8	7,9 / 9,8	67%
Lääne-Viru	8 / 12	7,9 / 14,6	53%
Põlva	7 / 5	6,9 / 6,1	50%
Pärnu	6 / 6	5,9 / 7,3	30%
Rapla	5 / 1	5,0 / 1,2	50%
Saare	6 / 6	5,9 / 7,3	38%
Tartu	11 / 5	10,9 / 6,1	50%
Valga	5 / 6	5,0 / 7,3	39%
Viljandi	6 / 6	5,9 / 7,3	40%
Võru	2 / 2	2,0 / 2,4	15%
Kokku	101 / 82	100 / 100	

*24-le omavalitsusele lisatud 8 linnaosavalitsust

2009. aastal oli vastamismäär omavalitsusjuhtide seas madalam kui 2007. aastal, mil küsimustikule vastas 124 omavalitsusjuhti. Vähesema vastamisaktiivsuse üheks põhjuseks võis olla KOV valimiseelne kiirem/toimekam aeg, kuid uuringu edasilükkamisega oleks tekkinud olukord, kus uued omavalitsusjuhid ei oleks pruukinud omada ülevaadet politseitööga seotud küsimustest piirkonnas.

Prefektuuride võrdluses tuli enim omavalitsusjuhtide vastuseid Lõuna Politseiprefektuuri teeninduspiirkonda jäävatest omavalitsustest, kus paikneb ka enim omavalitsusi (tabel 2).

Tabel 2. Küsimustikule vastanud prefektuuride teeninduspiirkonniti

Prefektuur	Vastanuid juht / lihtliige	Protsent juht / lihtliige	Vastanute osakaal KOV juhtidest prefektuuri piirkonnas
Põhja PP	12 / 12	11,9 / 14,6	38%*
Lõuna PP	39 / 29	38,6 / 35,4	43%
Ida PP	20 / 14	19,8 / 17,1	54%
Lääne PP	30 / 27	29,7 / 32,9	40%
Kokku	101 / 82	100 / 100	

*24-le omavalitsusele lisatud 8 linnaosavalitsust

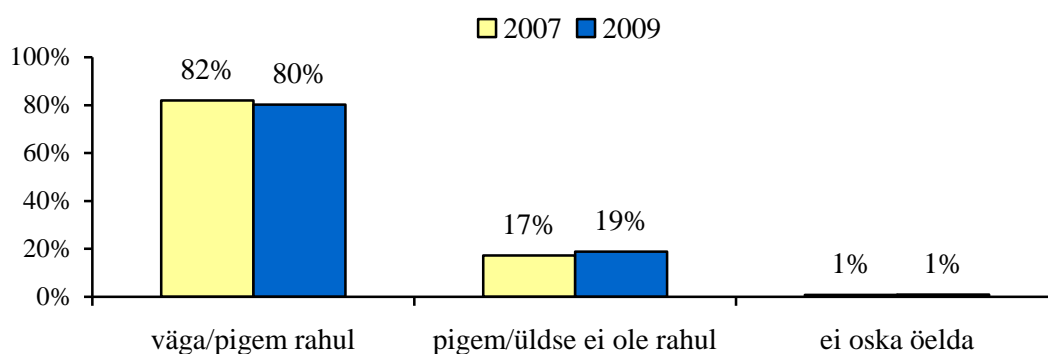
2.2. Rahulolu kohaliku politsei tööga

2009. aasta uuringust ilmnes, et valdav osa **omavalitsusjuhtidest** oli jätkuvalt kohaliku politsei tööga rahul (tabel 3): 4/5 vastanuist oli väga või pigem rahul. Samas väga rahul oli vaid 10% respondentidest.

Tabel 3. KOV juhtide rahulolu kohaliku politsei tööga.

Rahulolu	Sagedus	Osakaal (%)	+/- 2007 (%)
väga rahul	10	9,9	-1,6
pigem rahul	71	70,3	+0,9
pigem ei ole rahul	16	15,8	+0,5
üldse ei ole rahul	3	3,0	+1,4
ei oska öelda	1	1,0	+0,2
Kokku	101	100,0	

Võrreldes varasema uuringuga olulisi muutusi omavalitsusjuhtide poolt antud rahulolu hinnangutes kohaliku politsei tööle ei ole toimunud (joonis 1). Mõningal määral ilmnes rahulolematuse tõus. Pigem või üldse mitte rahul oli 2009. aastal 19% omavalitsusjuhtidest, mis on 2% võrra rohkem kui 2007. aastal. Väga või pigem rahulolijate osakaal võrreldes 2007. aasta sama protsendimäära võrra, s.o 2% võrra, vähenes.

Joonis 1. KOV juhtide rahulolu kohaliku politsei tööga.

Kohaliku politsei tööga rahulolijate sagedasemaks põhjenduseks valitsuse ja volikogu juhtide seas oli hea kontakt ja koostöö kohaliku politseiga ning korrakaitsete kättesaadavus.

2006.a tehtud muudatus on meile toonud kaasa olukorra, kus saime loobuda eraturvafirmast, sest politsei paiknemine võimaldab temale loota.

Asjalikud, kättesaadavad, kohusetundlikud.

Teeb oma tööd südamega. Korrektne, täpne ja nõudlik. Teeb alati koostööd ja annab aru oma tegevusest.

On arenev, innovaatiline, turvatunnet loov ja kogukonna eripära arvestav organisatsioon.

Rahulolematuse sagedasemaks põhjenduseks oli kohaliku konstaabli puudumine või vähene kohalolek piirkonnas, millest tulenevalt ka politsei vähene nähtaval olemine. Välja oli toodud ka näiteks asjaajamise kohmakamaks muutumine, õiguskorra halvenemine jms.

Politsei patrull linnas praktiliselt puudub, peale kella 17 ei ole tagatud linna elanike turvalisus.

Esineb palju vandaalitsemissi, alkoholijoobes sõitmisi isegi volikoguliikmete poolt, olen teatanud mitmest kuriteotoimepanekust kuid politsei lihtsalt ei reageeri, politsei ei ole meie vallas nähtav mujal kui ainult Tallinn-Virtsu maantee kiirust kontrollimas.

Turvalisuse vähenemine. Puudub regulaarne kodanike organisatsioonidega (MTÜ, Korteriühistud jne) otsene kontakt ja koolitus. Puuduvad regulaarsed patrull-reidid küladesse turvalisuse tagamiseks.

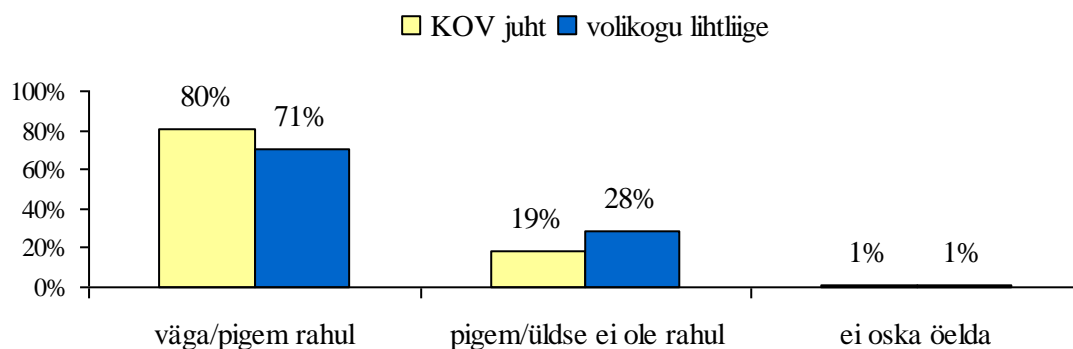
Konstaablid vahetuvad tihedalt, ei teki järjepidevust.

Volikogu lihtliikmetest oli kohaliku politsei tööga täiesti või pigem rahul veidi rohkem kui 2/3. Pigem ei olnud politsei tööga rahul 22% ning üldse mitte rahul 6% vastanud volikogu liikmetest.

Tabel 4. Volikogu liikmete rahulolu kohaliku politsei tööga.

	Sagedus	Osakaal (%)
väga rahul	9	11,0
pigem rahul	49	59,8
pigem ei ole rahul	18	22,0
üldse ei ole rahul	5	6,1
ei oska öelda	1	1,2
Kokku	82	100,0

Lihtliikmete seas oli rahulolijaid kohaliku politsei tööga 9% võrra vähem kui omavalitsusjuhtide seas (joonis 2).

Joonis 2. KOV juhtide ja volikogu lihtliikmete rahulolu kohaliku politsei tööga 2009. aastal

Rahulolu põhjustena oli volikogu lihtliikmete poolt välja toodud, et politsei on vajadusel alati kättesaadav ning abi vajadusel on seda üldjuhul ka saadud. Nii nagu omavalitsusjuhtide rahulolu põhjendustes, toodi ka volikogu liikmete poolt välja head omavahelist koostööd.

Elab meist suht kaugel, kuid kui abi vaja, üldjuhul saame (võistluste turvamine, suurte üritustel turvamine ja tagantjärele probleemide lahendamine - kui see on võimalik).

Politseiametnikud on 'nähtavad' (preventiivne mõju) ja reageerivad vajadusel.

Vallas on kord tagatud. Tegeletakse kõigi valdkondadega, mis on politsei pädevuses. Abiks ka koolis suuremate probleemide lahendamisel.

Tänu kohalikule konstaablile on küla vahelt kadunud õlle ja muu kraami joojad. Samuti on tiheda kontrolli tulemusena vähenenud napsisena sõiduki juhtimine.

Rahulolematud volikogu liikmed heitsid ette politseinike vähesust, liigset keskendumist ainult liiklusele, mistõttu teistele valdkondadele liialt vähe tähelepanu jms. Mõned vastused sisaldasid ka isiklikult või kellelegi tuttava süüteoohvriks langemist, mille raames politsei lahendust ei leidnud (süüteoimepanijat ei saadud kätte, ei tegeletud asjaga)

Kohalik konstaabel ei tule ka siis välja kui kutsutakse, tihti ei vasta ka telefonile, vastused on ebaprofessionaalsed.

Eelkõige maakohtades peaks konstaabel olema inimene, kes tunneb kohalikku elanikkonda, olusid, geograafiat, teab ja oskab käituda probleemsete inimestega. Teab nõ nurgataguseid radasid, "punkreid", on enamus aega kohal ja suudab kiirelt ning efektiivselt reageerida. Hetkel juhitudakse kahjuks selles osas suuremate inimasumite vajadustest ja nendega seotud võimalustest. Eriti peab kohalik konstaabel maakohtades olema lugupeetud ja respektieritud ametnik.

Tundub, et politsei on rõhu ainult liiklusele pannud.

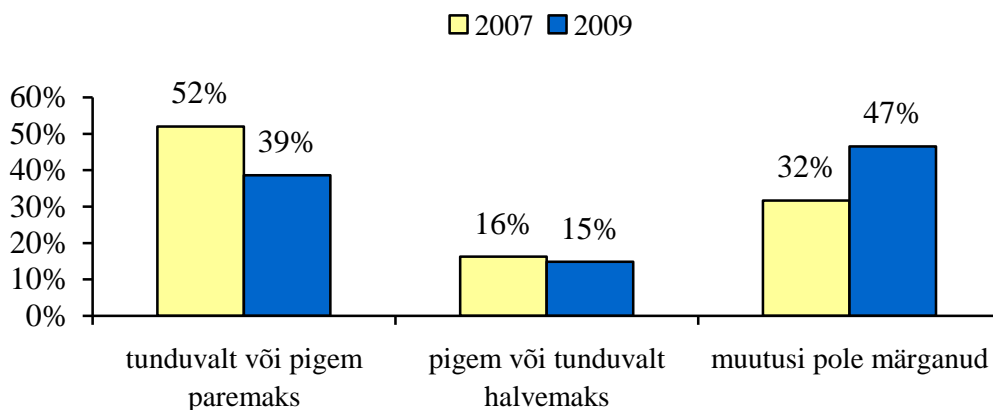
2.3. Hinnang muutustele piirkonna politseitöös

Võrreldes varasema aastaga arvas piirkondliku politseitöö olevat muutunud oluliselt paremaks vaid 3% vastanud **omavalitsusjuhtidest**, 36% hindas politseitööd läinud pigem paremaks. Suurima osa moodustasid need omavalitsusjuhid, kes ei olnud viimase aasta jooksul piirkondlikus politseitöös muutusi märganud. Piirkondliku töö halvenemist täheldas 15% vastanuist.

Tabel 5. KOV juhtide hinnang piirkonna politseitööle võrreldes möödunud aastaga

	Sagedus	Osakaal (%)	+/- 2007 (%)
tunduvalt paremaks	3	3,0	+0,6
pigem paremaks	36	35,6	-13,6
muutusi pole märganud	47	46,5	+15,0
pigem halvemaks	15	14,9	+0,4
tunduvalt halvemaks	0	0	-1,6
Kokku	101	100,0	

Võrreldes 2007. aasta uuringutulemustega oli 2009. aastal tunduvalt vähem neid, kes arvasid piirkonna politseitööd aastaga paremaks muutunud olevat. Kasvas nende vastajate osakaal, kes muutusi varasema aastaga võrreldes polnud märganud (joonis 3). Neist, kes muutusi polnud märganud oli politsei tööga väga või pigem rahul 75% ning pigem või üldse mitte politsei tööga rahul 23%.

Joonis 3. KOV juhtide hinnang piirkonna politseitööle võrreldes varasema aastaga 2007. ja 2009. aastal

Piirkonna politseitööd varasemast tunduvalt või pigem paremaks arvanud omavalitsusjuhid tõid välja näiteks politsei senisest rohkem piirkonnas nähtaval olemist, selle et piiratud ressurssidele vaatamata on suudetud piirkonnas säilitada turvalisus, konstaabli vahetuse tulemusel töö paranemist ning politsei suuremat aktiivsust.

Nõudlikkus politsei töö suhtes on kasvanud nii politsei organisatsioonis endas kui ka elanikkonna poolt ja seda on märgata. Abipolitseinike formeering, mida linn ka rahaliselt toetab, tegutseb märgatavalt; Reidide ja politseioperatsioonide arv on kasvanud

Vaatamata piiratud ressursile on kohalik politsei suutnud linnas tagada avaliku korra, liiklusjärelvalve, elanike turvalisuse ja heaolu.

Juhtivkonstaabel on tubli ja hakkamist täis.

Linna juhtivkonstaabel on tasemel, võtab tööd südamega ja on kompetentne ...

Konstaabli vahetus mõjus hästi ennetustööle ja üldse avalikule korrale.

Piirkonna politseitööd võrreldes eelmise aastaga halvemaks hinnanud KOV juhid töid selgitusteks näiteks bürokraatia mahu kasvu, vähest piirkonnas olemist, nähtavust jms.

Varem oli politseid piirkonnas näha paar korda päevas, siis nüüd on politsei reide vähemaks jäänud.

Asjaajamise korraldus on muutunud kohmakaks, st väärteo osas avalduse teinud isiku avaldus saadetakse menetlemiseks mk keskusesse. Endine jaoskond menetlemisega ei tegele, mis jääb avalduse esitajale ebarahuldavaks (suhtlemine, tagasiside, pikem ooteperiood jms).

Volikogu lihtliikmetest hindas 1/4 politsei tööd võrreldes aasta varasemaga tunduvalt või pigem paremaks läinud olevat. Muutusi politsei töös ei olnud aasta jooksul märganud 62% ning tööd pigem või halvemaks hinnanud oli 12% vastanud volikogu liikmetest (tabel 6, joonis 4). Politsei töös muutusi mittemärganutest 71% oli eelnevalt vastanud, et nad on politsei tööga rahul ning 29%, et ei ole rahul.

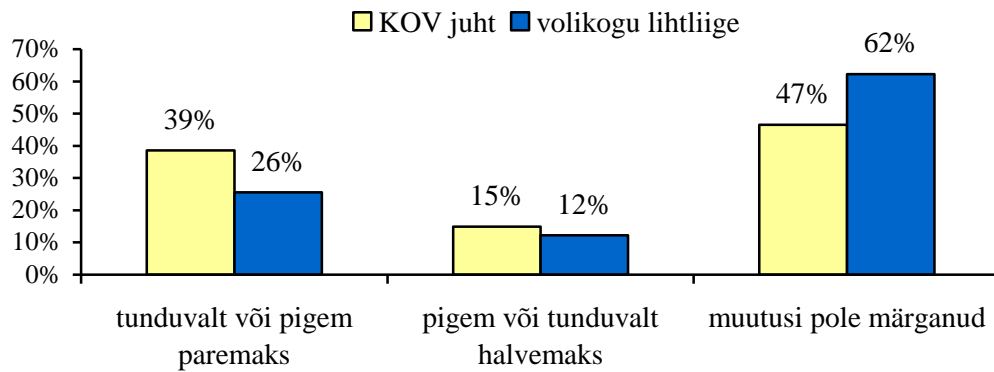
Tabel 6. Volikogu liikmete hinnang piirkonna politseitööle võrreldes varasema aastaga

	Sagedus	Osakaal (%)
tunduvalt paremaks	1	1,2
pigem paremaks	20	24,4
muutusi pole märganud	51	62,2
pigem halvemaks	9	11,0
tunduvalt halvemaks	1	1,2
Kokku	82	100,0

Volikogu liikmed, kes arvasid piirkondlikku politseitöö võrreldes aasta varasemaga paranenud olevat, hindasid näiteks kõrgelt seda, et piirkonnas on pidev patrull, politsei võtab sõna kohalikus valla lehes ning pikaajalist head koostööd.

Võrreldes varasema aastaga politseitöös negatiivset tendentsi näinud olid välja toonud näiteks järgmised põhjused: linnas ja vallas on kuritegevuse kasv (eriti varguse osas), noorsoopolitsei jõuetus, politseinikud ei valda tihti riigikeelt, ükskõikne suhtumine probleemi lahendamisse ning politseipatrulli järelvalve vähenemine öisel ajal.

Võrreldes omavalitsusjuhtide ja volikogu lihtliikmete arvamusi muutustest politsei tööle, ilmnes, et lihtliikmete seas oli enam neid, kes ei olnud politseitöös muutusi märganud ning vähem neid, kes hindasid piirkondlikku politseitööd võrreldes aasta varasemaga paremaks muutunud olevat (joonis 4).

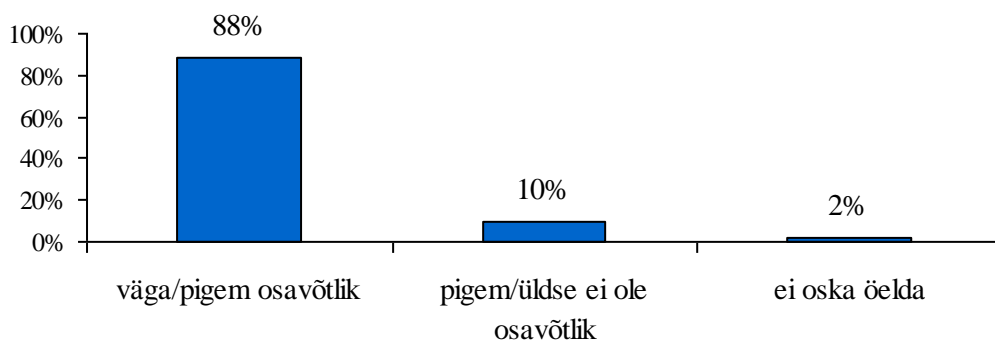
Joonis 4. KOV juhtide ja volikogu lihtliikmete hinnang piirkonna politseitööle võrreldes varasema aastaga

2.4. Politsei osavõtlikkus turvalisusega seotud küsimustes

2009. aasta uuringutulemuste kohaselt oli enamus (88%) **omavalitsusjuhtidest** arvamusel, et piirkonnas turvalisusega seotud probleemi tekkimisel on politsei olukorra lahendamisel väga või pigem osavõtlik (tabel 7, joonis 5). Tulemustest võib välja lugeda, et politsei tunnetab oma kohustusi turvalisusega seotud probleemide tekkimisel hästi, tegutsedes aktiivselt probleemi lahendamise nimel ja võimaluste piires.

Tabel 7. Kohaliku politsei osavõtlikkus turvalisega seotud probleemi tekkimisel (KOV juhtide hinnangul)

	Sagedus	Osakaal (%)
väga osavõtlik	25	24,8
pigem osavõtlik	64	63,4
pigem ei ole osavõtlik	9	8,9
üldse ei ole osavõtlik	1	1,0
ei oska öelda	2	2,0
Kokku	101	100,0

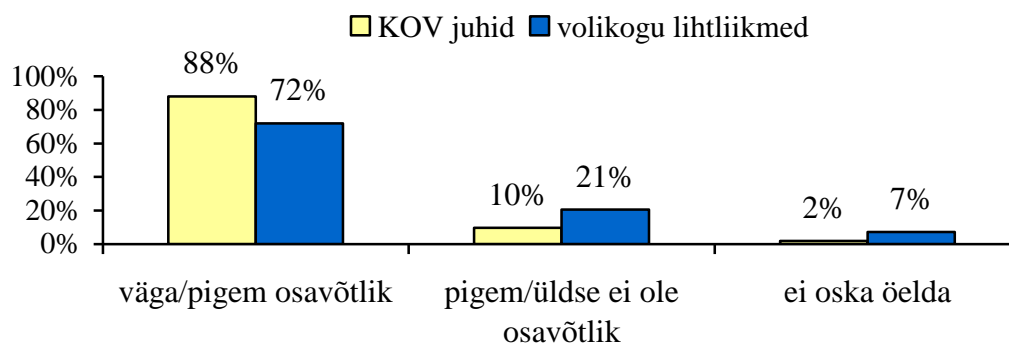

Joonis 5. Kohaliku politsei osavõtlikkus turvalisega seotud probleemi tekkimisel (KOV juhtide hinnangul)

Volikogu lihtliikmed näevad politsei osavõtlikkust piirkonnas turvalisusega seotud probleemi tekkimisel tagasihoidlikumana: 21% vastajatest arvas politsei olevat väga osavõtlik, 51% pigem osavõtlik (tabel 8). Seega politseid probleemi tekkimisel väga või pigem osavõtlikuks pidas 72% volikogu lihtliikmetest, s.o 16% võrra vähem kui KOV juhtide seas. Volikogu liikmete seas oli võrreldes omavalitsusjuhtidega rohkem ka neid, kes ei osanud politsei osavõtlikkusele hinnangut anda (joonis 6).

Tabel 8. Kohaliku politsei osavõtlikkus turvalisega seotud probleemi tekkimisel (volikogu lihtliikmete hinnangul)

	Sagedus	Osakaal (%)
väga osavõtlik	17	20,7
pigem osavõtlik	42	51,2
pigem ei ole osavõtlik	15	18,3
üldse ei ole osavõtlik	2	2,4
ei oska öelda	6	7,3
Kokku	82	100,0

Joonis 6. Kohaliku politsei osavõtlikkus turvalisega seotud probleemi tekkimisel volikogu lihtliikmete ja KOV juhtide hinnangul

2.5. Kohaliku omavalitsuse ja politsei vaheline koostöö

KOV ja politsei vahelise koostööga jäi rahule suur osa **omavalitsusjuhtidest**: väga rahule 10%, pigem rahule 76%. 10% omavalitsusjuhtidest pigem ei jäänud koostööga rahule. Vaid 3% oli neid, kes olid täiesti rahulolematud KOV ja politsei vahelise koostööga (tabel 9).

Tabel 9. KOV juhtide rahulolu KOV ja politsei vahelise koostööga

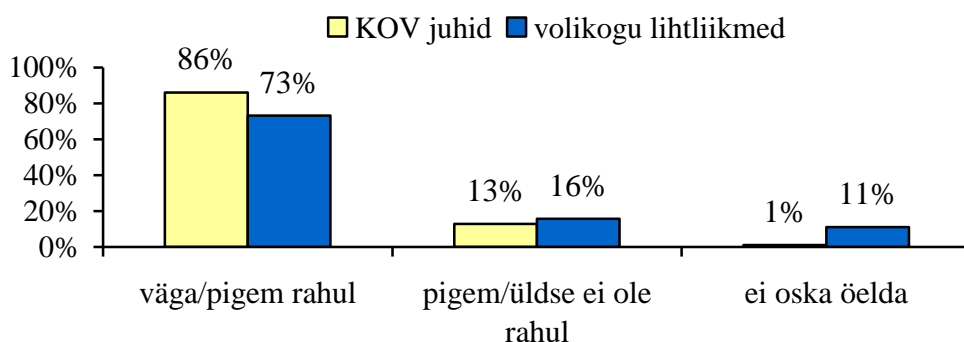
	Sagedus	Osakaal (%)
väga rahul	10	9,9
pigem rahul	77	76,2
pigem ei ole rahul	10	9,9
üldse ei ole rahul	3	3,0
ei oska öelda	1	1,0
Kokku	101	100,0

Volikogu lihtliikmetest jäi KOV ja politsei vahelise koostööga väga rahule 16% ning pigem rahule 57%. Pigem ei olnud koostööga rahul 13% ning üldse mitte 2% vastanud volikogu liikmetest.

Tabel 10. Volikogu lihtliikmete rahulolu KOV ja politsei vahelise koostööga

	Sagedus	Osakaal (%)
väga rahul	13	15,9
pigem rahul	47	57,3
pigem ei ole rahul	11	13,4
üldse ei ole rahul	2	2,4
ei oska öelda	9	11,0
Kokku	82	100,0

Volikogu lihtliikmete seas oli 13% võrra vähem rahulolijaid KOV ja politsei vahelise koostööga kui KOV juhtide hulgas. Taoline vahe tuleb suuresti sellest (ent mitte ainult), et oluliselt rohkem oli lihtliikmete seas võrreldes KOV juhtidega neid, kes ei osanud koostööle hinnangut anda (joonis 7).

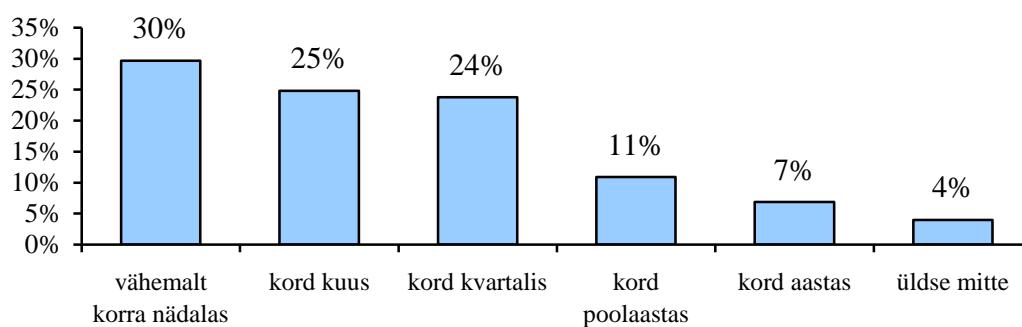
Joonis 7. KOV juhtide ja volikogu lihtliikmete rahulolu KOV ja politsei vahelise koostööga

2.6. Omavalitsusjuhtide kokkusaamised piirkonda teenindavate politseiametnikega ning rahulolu kohtumise sagedusega

Kõige sagedamini vastasid omavalitsusjuhid, et piirkonda teenindavate politseiametnikega saadakse kokku valla/linna/linnaosa (kuritegevuse) probleemide ja muude küsimuste arutamiseks kord nädalas (29%). Peaaegu võrdselt oli neid (24%-25%), kes kohtusid politseiga kord kuus või kord kvartalis. 11% omavalitsusjuhtidest kohtub piirkonda teenindavate politseiametnikega erinevate küsimuste arutamiseks kord poolaastas ning 7% kord aastas. 4% vastanuist ei kohtu üldse politseinikega küsitud teemal (tabel 11, joonis 8).

Tabel 11. Piirkonda teenindavate politseiametnikega (nt piirkonnakonstaabliga, noorsoopolitseinikuga, konstaablijaoskonna juhiga) kohtumise sagedus, et arutada oma valla/linna/linnaosa (kuritegevuse) probleeme ja muid küsimusi

	Sagedus	Osakaal (%)
kord päevas	1	1,0
kord nädalas	29	28,7
kord kuus	25	24,8
kord kvartalis	24	23,8
kord poolaastas	11	10,9
kord aastas	7	6,9
üldse mitte	4	4,0
Kokku	101	100,0

Joonis 8. Piirkonda teenindavate politseiametnikega kohtumise sagedus, et arutada oma valla/linna/linnaosa (kuritegevuse) probleeme ja muid küsimusi

72% omavalitsusjuhtidest hindas piirkonda teenindavate politseiametnike kohtumist piisavaks ning 28% mitte (tabel 12).

Tabel 12. Kas kohtumiste sagedus piirkonda teenindavate politseiametnikega on piisav?

	Sagedus	Osakaal (%)
jah	73	72,3
ei	28	27,7
Kokku	101	100,0

32% neist, kes ei olnud kohtumise sagedusega rahul kohtusid politseiametnikega kord kvartalis ning teised sama paljud (32%) kord poolaastas, 11% kohtus kord aastas ning 14% ei kohtunud politseiga üldse (tabel 13).

Tabel 13. Piirkonda teenindavate politseiametnikega kohtumise sagedusega mitterahulolevate kohtumise sagedus politseiga.

	Sagedus	Osakaal (%)
kord nädalas	2	7,1
kord kuus	1	3,6
kord kvartalis	9	32,1
kord poolaastas	9	32,1
kord aastas	3	10,7
üldse mitte	4	14,3
Kokku	28	100,0

Piirkonda teenindavate politseiametnikega kohtumise sagedust ebapiisavaks pidavatest omavalitsusjuhtidest soovis 61% politseinikega kohtuda kord kuus, 14% kord nädalas ning 4% kord päevas, kord poolaastas või aastas korra.

Vaadeldes tulemusi täpsemalt, siis neist, kes ei olnud rahul kord nädalas kohtumisega (kaks vastajat), soovis üks kohtuda kord päevas ning teine, olgugi, et ei olnud kord nädalas kohtumisega rahul, märkis, et sooviks kohtuda kord nädalas. V-o oli tegu märkimisveaga.

Üks inimene ei olnud rahul senise kord kuus politseiga kokkusaamisega ning soovis, et kohtutaks kord nädalas.

Kord kvartalis politseiga probleemide ja muude küsimuste osas arutamiseks ei olnud rahul üheksa omavalitsusjuhti, nendest seitse pidas vajalikuks kohtuda kord kuus ning kaks vastajat kord nädalas.

Üheksast vastajast, kes pidas kord poolaastas politseiametnikega kohtumist ebapiisavaks, soovis kuus respondenti politseinikega kohtuda kord kuus ning kolm kord kvartalis.

Kõik kolm omavalitsusjuhti, kes kohtuvad piirkonda teenindavate politseiametnikega kord aastas, avaldasid soovi teha seda kord kuus.

Omavalitsusjuhtidest, kes vastasid, et nad ei kohtu üldse piirkonda teenindavate politseinikega (4 respondenti) piisaks ühele aastas korra kohtuda, teisele kord poolaastas, kolmandale kord kvartalis ning neljandale kord kuus.

2.7. Kõrgemate kui piirkonda teenindavate politseiametnikega kohtumiste vajadus

Ligi 4/5 omavalitsusjuhtidest pidas oluliseks kohtuda kõrgemate kui piirkonda teenindavate politseiametnikega ning 22% mitte.

Kohtumise eesmärgina oli välja toodud näiteks soovi kuulata ja arutada politsei üldisi arengusuundi, prioriteete, töötulemusi nii maakondlikul tasandil kui riigis tervikuna. Samuti peeti kohtumiste käigus vajalikuks info vahetust, kooskõlastada üldisemaid seisukohti, koostöö arendamist ning arutada küsimusi, mis ei ole piirkondlike politseiametnike pädevuses. Omalt poolt sooviti edastada kohaliku omavalitsuse ettepanekuid ning probleeme turvalisusega seotud teemadel.

Näiteks üks kohtumine aastas volikogu ja kõrgema politseiametniku vahel, eesmärgiga tuua ühises arutelus välja politseitöö suundumusi ning mõlemapoolseid probleeme.

Laiema koostöö kavandamiseks, ühiste projektide realiseerimiseks.

Et võrrelda oma valda maakonnas, et saada infot muudatustest ja uuendustest politseitööst maakonnas.

Missugused on Politsei ootused ja võimalused KOV-ga koostöö arendamisel.

Et saada teada politsei arengu perspektiividest, ümberkorraldustest politseistruktuurides, mis võivad mõjutada politsei tegevust ka kohalikul tasandil.

2.8. Süüteoennetuse või turvalisuse probleemidega tegeleva töögrupi või komisjoni olemasolu

Uurimustulemuste kohaselt on 28% vastanute vallas/linnas/linnaosas süüteoennetuse või turvalisuse probleemidega tegelev töögrupp või komisjon. 5% vastanuist tõdes, et vastav komisjon või töögrupp on küll moodustatud, kuid ei tööta. Ca 2/3 vastanud omavalitsusjuhtidest nentis süüteoennetuse või turvalisuse probleemidega tegeleva töögrupi või komisjoni puudumist (tabel 14).

Tabel 14. Vallas/linnas/linnaosas süüteoennetuse või turvalisuse probleemidega tegeleva töögrupi või komisjoni olemasolu

	Sagedus	Osakaal (%)
jah (on moodustatud) töötab	28	27,7
jah (on moodustatud), kuid ei tööta	5	5,0
ei ole	68	67,3
Kokku	101	100,0

Komisjoni või töögrupi olemasolul oli 61% juhtudest vastavasse rühma kaasatud ka politsei. 39% vastasid, et politseid ei ole kaasatud.

Need omavalitsusjuhid, kes vastasid, et süüteoennetuse või turvalisuse probleemidega tegelevat töögruppi või komisjoni ei ole moodustatud, pidasid vastavat töögruppi/komisjoni vajalikuks 51,5%, mittevajalikuks 48,5%.

2009. aasta oktoobris piirkonnakonstaablitele korraldatud seminaril käesoleva uuringutulemuste tutvustamisel avaldati arvamust, et KOV-tes võiks siiski olla turvalisuse tegelevad komisjonid. Tekkinud probleemid edastatakse töögruppile/komisjonile, kus neid arutatakse ning koos erinevate osapooltega otsitakse neile lahendusi.

Üks seminaril osalenutest tõi välja: „Politsei, kes omab informatsiooni, peaks viima omalt poolt turvalisuse probleemid komisjoni, sest KOV ei pruugi näha, mis võiks murekohaks olla. Ei saa loota, et omavalitsus oskaks ise välja mõelda ja tunnetada, millised oleks konkreetsed tegevused probleemi lahendamiseks, näiteks selliste spetsiifiliste asjade osas nagu suvilarajoonis varguste probleem, liiklus jm taolised teemad. Politsei saab öelda, mis selleks vaja on või mida tegema peab, et antud probleem väheneks/laheneks. Seda, et tuletõrje veevõtu koht on vajalik, see on lihtne ja sellega saab omavalitsus hakkama.

On vaja inimest (üldjuhul on selleks politseinik), kes oskab ette näha ja kes omab informatsiooni turvalisuse probleemidest.“

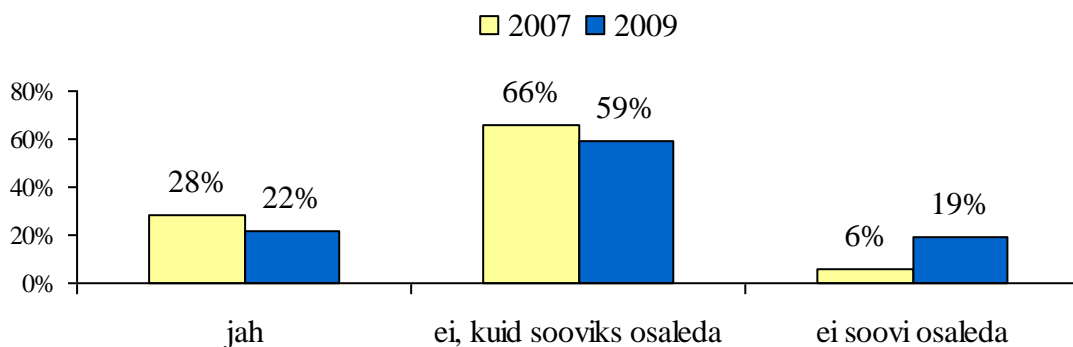
2.9. Omavalitsuste osalemine kohaliku politsei tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel

Küsimustikule vastanud omavalitsusjuhtidest 22% osaleb kohaliku politsei tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel. 59% vastanuist ei osale, kuid sooviksid seda teha ning 19% ei soovi osaleda politsei plaanide seadmisel ja tegevuste hindamisel (tabel 15).

Tabel 15. Omavalitsuste osalemine kohaliku politsei tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel

	Sagedus	Osakaal (%), sh vastamata	Osakaal (%)	+/- 2005 (%)
jah	22	21,8	22,0	-6,1
ei, kuid sooviks osaleda	59	58,4	59,0	-7,1
ei soovi osaleda	19	18,8	19,0	+13,2
vastamata	1	1,0		
Kokku	101	100,0	100,0	

Omavalitsusjuhte, kes osalevad kohaliku politsei tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel oli seekordses uuringus vähem kui 2007. aastal: kui 2007. aastal vastas jaatavalt 28% omavalitsusjuhtidest, siis 2009. aastal oli vastav näitaja 22%. Võrreldes 2007. aastaga on 7% vähem ka neid omavalitsusjuhte, kes avaldasid soovi osaleda politsei plaanide seadmisel ja/või tegevuste hindamisel. Võrreldes varasema uuringuga oli 13% võrra rohkem neid, kes ei soovi politsei prioriteetide ja tegevuste hindamisel kaasa rääkida (joonis 9).

Joonis 9. Omavalitsuste osalemine kohaliku politsei tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel

Järgnevalt on välja toodud mõned selgitused osaluse sisust, milleid oli välja toonud need omavalitsusjuhid, kes osalevad kohaliku politsei tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ning tegevuste hindamisel:

- on antud objektide nimekiri, mida tihedamini jälgida;
- suuremate ürituste korraldamisel;
- kui kuskil mingi teema tõusetub, siis tegeleme sellega kohe ja suhtleme võimalike tegevuste osas;

- kindlasti ei püstita vald politseile omi prioriteete ja ei sea ülesandeid, küll oleme ühiste arutelude tulemusena jõudnud arusaamale, et meil on ühised mured. Koostöös oleme kokku leppinud ja püüdnud teostada tegevusi;
- ennetustöö planeerimine.

Mõnede omavalitsusjuhtide selgitused, kes ei osale politsei plaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel, kuid sooviks seda teha:

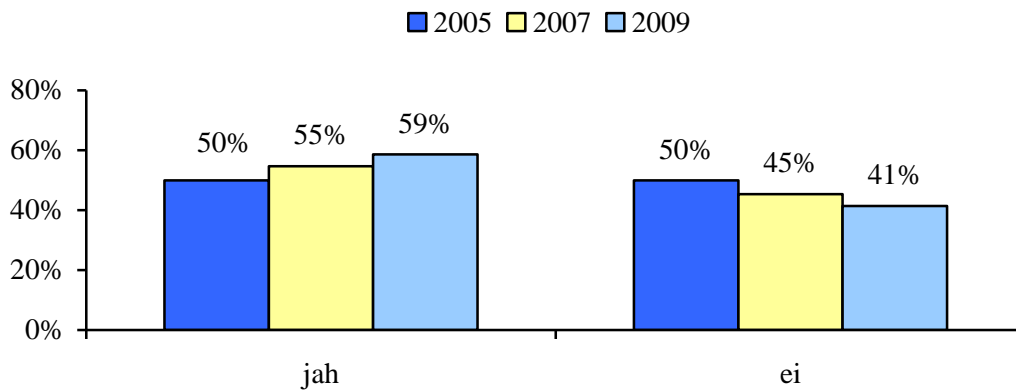
- esiteks töötatakse siis ühises suunas ja informatsioon oleks adekvaatsem ning kindlasti oleks parem ressursside kasutus mõlemalt poolelt;
- kohtumiste kaudu on võimalik luua parem infoväli prioriteetide seadmisel;
- parem korraldada omavalitsuse ennetustööd;
- võiks arvestada KOV soovide ja nägemusega;
- väikelinna linnapeana olen paljudes politsei tegevusvaldkonda kuuluvatest asjadest politseist rohkem informeeritud ja seaduserikkumiste tõkestamisest ka rohkem huvitatud.

Politsei plaanides ja prioriteedis mitte osaleda soovijad olid välja toonud näiteks järgmised põhjendused:

- koostöö käigus on teemad pidevalt niigi päevakorras;
- kuna tegemist on spetsiifilise tööga, siis jäägu see spetsialistidele;
- igal ettevõttel oma töö ning ühiskond annab oma hinnangu kaasaarvatud KOV;
- üldjuhul jäägu politsei valdkonda, kuid vahel võiks konsulteerida ja tagasisidet anda.

2.10. Ettepanekute tegemine kohaliku politseitöö tõhustamiseks ja nendega arvestamine

Ligi 60% omavalitsusjuhtidest on teinud ettepanekuid politseitöö ümberkorraldamise ja tõhustamise kohta. Ettepanekuid teinute osakaal on võrreldes 2007. aasta tulemustega mõnevõrra suurem (joonis 10).

Joonis 10. Ettepanekute tegemine politseitöö ümberkorraldamiseks/tõhustamiseks

Mitmeid ettepanekuid oli omavalitsusjuhtide poolt tehtud abipolitseinike teemal, nt abipolitseinike koolitus, tasustamine, kaasamine. Samuti oli tehtud esildisi õigusrikkumiste ja preventiivse tegevusega seotud vajadustega seotult; patrullide suurendamise, paigutuse, ajalise viibimise kohta piirkonnas; kohaliku konstaabli töölerakendamise ja elanikkonna vastuvõtu teemal. Ettepanekuid oli tehtud ka uuteks koostööprojektideks, töö tõhustamiseks, igapäevaseks infovahetuseks ning politsei abistamiseks. Samuti turvakaamerata paigaldamise valdkonnas.

Abipolitseinike kaasamine, turvakaamerate paigaldamine (konsulteerimine kohaliku politseiga), linna järelvalve ametniku koostöö politseiga jms.

Turvakaamerate paigaldamine ja nende ühendamise korrapidaja pulti.

Kohtumistel politseiprefektiga on alati tehtud ettepanekuid uuteks koostööprojektideks ja töö tõhustamiseks aga ka igapäevaseks infovahetuseks ning politsei abistamiseks.

Patrullide graafikud nihutada õhtu ja nädalalõppude suunas.

Volikogu tasandil koostöö tõhustamiseks ja ennetustegevuse korraldamiseks.

Küsimusele, kas ettepanekuid ka arvestati, vastas 28% jaatavalt, 19% eitavalt ning veidi üle poole (53%) nentis, et osaliselt (tabel 16).

Tabel 16. Politseitöö kohta tehtud ettepanekute arvestamine

	Sagedus	Osakaal (%)
jah	16	27,6
osaliselt	31	53,4
ei	11	19,0
Kokku	58	100,0

Need, kelle ettepanekuid ei olnud arvestatud või oldi tehtud seda osaliselt, olid selgitustes välja toonud, et politsei poolt äraütleliste põhjused on olnud sageli raha, vahendite ja inimeste vähesus. Mõningal juhtudel ei osatud öelda, miks ei ole nende ettepanekuid arvestatud.

Vähesel määral arvestatakse kindlasti kui konstaablil jääb aega muudest tööülesannetest.

Abipolitseinike vähene huvi. Konstaabli liigne koormatus.

Töö sisulise poole korraldamise osas ei soovi politsei omavalitsuse sekkumist, kuid on ka arvestatud ettepanekuid.

Eks mingi aeg oli ka patrulli rohkem näha, aga üldiselt ei. Vastus on reeglina: ei ole raha ja inimesi ei saa...

2.11. Omavalitsuste koostöö turvalisuse tagamisel teiste (v.a politsei) organisatsioonidega, ühendustega

73% omavalitsusjuhtidest tõdes, et turvalisuse tagamisel tehakse ning 26%, et ei tehta koostööd (kokkulepped ja lepingud) teiste organisatsioonidega ja/või ühendustega.

Kõige sagedamini nimetati turvalisuse tagamisel koostööpartneriteks olevat turvafirmasid, millele järgnes Kaitseliit, Päästeamet, naabrivalve ja MTÜ-d (v.a Naabrivalve). Mitmed omavalitsused olid välja toonud koostöö abipolitseinikega, piirivalvega, koolidega, lasteaedadega ja noorte huvikeskustega, seltsidega, alaealiste komisjoniga, kriisikomisjoniga külakogukonnaga, külavanemate ning lastevanematega. Mainiti ka Maanteeametit, Justiitsministeeriumi, kohalikke ettevõtjaid, kiirabi, kogudust, Eesti Energiat jt.

2.12. Kes peaks omavalitsus-, haldusüksuses olema turvalisuse valdkonnas eestvedaja?

Küsimusele turvalisuse probleemide lahendamise eestvedaja kohta (korrektselt) vastanud **omavalitsusjuhtidest** oli 71% seisukohal, et juhtivat rolli peaks täitma politsei. 27% vastanutest pidas eestvedajaks turvalisuse küsimuste lahendamisel omavalitsust (tabel 17).

Tabel 17. Omavalitsusjuhtide arvamus selle kohta, kes peaks olema omavalitsus-, haldusüksuses turvalisuse probleemide lahendamise eestvedaja

	Sagedus	Osakaal (%), sh vastamata	Osakaal (%)
politsei	60	59,4	70,6
omavalitsus	23	22,8	27,1
muu	2	2,0	2,4
vastamata (sh enamus pakkunud kaks vastusevarianti korraga: politsei ja KOV koostöös)	16	15,8	
Kokku	101	100	100

Vastusevariant „muu“ juures pakuti ühe vastusena Piirivalvet (tegemist Ruhnu saarega, kus Piirivalvele on pandud turvalisuse tagamise roll) ning teise vastuse puhul pakuti, et see võiks olla riik maavalitsuse näol.

Küsimusele vastamata jätnute suur osakaal nii omavalitsusjuhtide kui volikogu lihtliikmete seas tuleneb eelkõige asjaolust, et küsitud oli turvalisuse probleemide lahendamise eestvedajat ning lubatud oli valida vaid üks vastusevariant ehk vastaja pidi otsustama, kes peaks tema arvates olema turvalisuse valdkonnas juhtiv instants. Mitmed vastajad olid vastanud „muu“ ning märkinud selgitustesse, et politsei ja KOV koostöös või valinud kaks (politsei ja omavalitsus) vastusevarianti. Selliseid vastuseid ei saanud lugeda korrektseks ning loeti vastamata jätmiseks.

Volikogu lihtliikmete arvamus omavalitsus-, haldusüksuses turvalisuse probleemide lahendamise eestvedaja kohta ei erinenud oluliselt omavalitsusjuhtide omast. Üle 2/3 lihtliikmetest pidas juhtivat rolli politsei, 29% omavalitsuse kohustuseks (tabel 18).

Tabel 18. Volikogu lihtliikmete arvamus selle kohta, kes peaks olema omavalitsus-, haldusüksuses turvalisuse probleemide lahendamise eestvedaja

	Sagedus	Osakaal (%), sh vastamata	Osakaal (%)
politsei	47	57,3	69,1
omavalitsus	20	24,4	29,4
muu	1	1,2	1,5
vastamata (sh enamus pakkunud kaks vastusevarianti korraga: politsei ja KOV koostöös)	14	17,1	
Kokku	82	100	100

Üks vastanud volikogu lihtliikmetest vastas „muu“ ning tõi põhjenduseks selle, et kuna politsei asub kaugel, siis oleks vajalik ellu kutsuda naabrivalve ja aktiveerida elanikke oma vara hoidma ja kindlustama.

2.13. Millist rolli peaks täitma ja millist täidab käesoleva ajal politsei turvalisuse tagamisel piirkonnas

Omavalitsusjuhtide arvamus sellest, milline roll peaks politseil turvalisuse tagamisel piirkonnas olema kattub suures osas (olulisemate tegevuste osas) nende arvamuslega, millist rolli politsei tänasel päeval täidab. Samas olulisemate tegevuste osas, mida politsei peaks täitma, nähti politseid tänasel päeval vähem täitvat. Politsei kõige tähtsama (toodi välja ligi poolesajal korral) rollina nähti turvalisuse tagamist piirkonnas üldiselt ning mille alla käib ka (regulaarse) patrulli tagamine KOV territooriumil, sh õhtusel ajal ja nädalavahetustel. Paljudel juhtudel oli rõhutatud ka politsei nähtaval olemise vajalikkust ning kiiret reageerimisvõimet õigusrikkumiste korral. Välja toodud kategooria alla koondati ka sellised vastused nagu seadusega pandud kohustuste täitmine ja õigusrikkumiste uurimine. 34 omavalitsusjuhti nägi turvalisuse tagamise rolli politseid täitvat ka täna, ent taolist vastust oli vähem välja toodud kui „peaks“ küsimuse juures. Peaks-rolli küsimuse all oleva turvalisuse tagamise kategooria alla koondati ka patrullimise ja nähtavuse teema, käesoleval ajal politsei poolt täidetava rolli juures toodi aga välja eraldi need vastused, mis kuulusid küll samasse kategooriasse, kuid olid negatiivse fooniga, st vähene politsei patrullimine ja kohalolek.

Teise suurema politsei rollina oli välja toodud politsei kui eestvedaja, tegevuste kavandaja ja koostöö organiseerija. Sageduselt teise olulise rollina nähti seda politsei poolt ka tänasel päeval täitvat, ent seda olid välja toonud vähesemad KOV juhid: 23% arvasid, et politseil peaks see roll olema, kuid ainult 14% nägid seda politsei poolt täitvat käesoleval ajal.

28 omavalitsusjuhti arvas, et politsei peaks tegelema ennetus-, ja selgitustööga, kuid vaid 15 vastas sellega täna politseid tegelevat.

Kriitilise poole pealt jäi vastustest kõlama, et politsei tegeleb käesoleval ajal probleemidega tagantjärele ehk kui sündmus on juba juhtunud ning toimub vaid aset leidnud sündmuste fikseerimine.

Negatiivse alatooniga oli mitmetel juhtudel ka politsei aktiivne liiklusjärelvalve, millele pannakse politsei poolt liigselt rõhku ning millel on võrreldes teiste õigusrikkumistega ebaproportsionaalselt suur osa politsei töös.

Tabel 19. KOV juhtide nägemus, milline peaks olema ja milline on politsei roll käesoleval ajal turvalisuse tagamisel piirkonnas

KOV juhtide nägemus, milline PEAKS olema politsei roll turvalisuse tagamisel piirkonnas	Sagedus	%	KOV juhtide nägemus, millist rolli täidab politsei käesoleval ajal turvalisuse tagamisel piirkonnas	Sagedus	%
Turvalisuse, sh (regulaarse) patrulli tagamine piirkonnas, pidev nähtaval olemine ja kontroll (nt turvalisuse tagamine peale 17.00; seadusega pandud kohustuste täitmine; õigusrikkumiste uurimine	46	32%	Turvalisuse tagamine piirkonnas; seadusandlusest tulenevat rolli; teeb oma igapäevast tööd; patrullib; reageerib väljakutsetele; tegeleb õigusrikkujatega	34	24%
Tegevuste kavandamine; eestvedaja; koordineerija; koostöö tegemine/organiseerimine KOV-ga, teiste asutuste ning ühendustega; ülevaadete, ettepanekute tegemine ja tagasiside andmine (KOV-le)	32	23%	Eestvedaja; teadja; planeerib tegevusi. Teeb koostööd KOV-ga, teiste asutuste ja ühendustega; informeerib ja annab ülevaateid KOV-le jt	20	14%
Ennetustöö; selgitustöö (elanikkonna seas); suhtlemine inimestega	28	20%	Ennetustöö; selgitustöö (elanikkonna seas)	15	11%
Igal piirkonnal kindel konstaabel	5	4%	Aktiivne liiklusjärelvalve	15	11%
Abipolitseinike kaasamine ja koolitamine	5	4%	Probleemidega tegelemine tagantjärele; toimunud sündmuse, tagajärgede fikseerimine; juhtumitele reageerimine	10	7%
Kontrollreidide tegemine (nt avalike ürituste toimumise ajal, noorte üritustel jmt juhtudel)	4	3%	Korraldab reide, politseioperatsioone (nt avalikel üritustel), (suur)ürituste turvamine	6	4%
Kodanike vastuvõtt kohapeal	3	2%	Harv patrullimine ja kohalolek	6	4%
Liiklusõpe ja jalgratta eksami vastuvõtmine	2	1%	Abipolitseinike tegevuse koordineerimine	4	3%
Ei vastanud midagi	14	10%	Kodanike vastuvõtt kohapeal	3	2%
Muu (nt ilma väljakutseteta olema paindlikumalt organiseeritud)	3	2%	Ei suuda, ei jõua tagada turvalisust, ei ole tulemuslik töö, roll on minimaalne	3	2%
Kokku	142	100%	Muu (nt maksimaalset rolli; kõike ja piisavalt, ültpoolt suuniste täitmisega; karistav jms)	9	6%
			Ei vastanud (10) või vastanud, et ei oska öelda/kommenteerida (5)	15	11%
			Kokku	140	100%

Volikogu lihtliikmed, nii nagu omavalitsusjuhid, pidasid kõige olulisemaks politsei rolliks nähtaval olemist ning patrullimist. Mitmetes vastustes rõhutati, et politsei peaks senisest rohkem olema nähtav ja patrullima ning seda eelkõige öhtustel-öistel aegadel.

Peaaegu samavõrd oluliseks rolliks kui nähtaval olemist ja patrullimist peeti ka politsei poolt koostöö tegemist teiste asutuste ja isikutega. Enim rõhutati koostööd KOV-ga, aga ka koolidega, lasteaedadega, sotsiaaltöötajatega, lastevanematega jt.

Sageduselt kolmanda rollina märgiti, et politsei roll peaks olema ennetus-, teavitus-, selgitustöö ning turvalisuse kohta info jagamine. Selle kategooria alla paigutati näiteks ka sellised vastused nagu loengud, suhtlemine inimestega ja preventsiiooniartiklite avaldamine ajakirjanduses.

Politsei rollina nähti veel avaliku korra tagamist, kiiret reageerimist väljakutsetele, liiklustravalisuse tagamist. Politseil nähti ka juhtivat ja planeerivat, piirkonnas pidevat kohaloleku ning kontrollreidide ja üritustel turvamise rolli.

Käesoleval ajal näevad volikogu liikmed politseid täitvat seaduses ette nähtud kohustusi, igapäevatööde tegemist, sh õigusrikkumiste lahendamine. Teisena mainiti, et politsei tegeleb täna eelkõige liikluse kontrollimisega. 12 juhul oli välja toodud politseipoolset koostöö tegemist erinevate turvalisusega tegelevate organisatsioonide ja isikutega, nt KOV, koolid, lasteaiad, sotsiaaltöötajad, turvafirmad.

Tulemuste põhjal võib väita, et volikogu liikmete arvates ei kattu politsei käesoleval ajal tehtav töö sellega, millist rolli korrakaitstjad peaks katma turvalisuse tagamisel piirkonnas. Kolm olulisemat „peaks“ rolli, milleks arvati olevat (rohkem) nähtaval olemine ja patrullimine, koostöö tegemine erinevate asutustega ning ennetus-, ja teavitustöö, arvavad volikogu liikmed politseid tegelikkusest vähem täitvat. Oluliselt rohkem nähakse politseid tänasel päeval panustavat liiklusjärelvalvele, mida ei arvata olevat viie kõige olulisema rolli seas, millele politsei peaks keskenduma.

Tabel 20. Volikogu lihtliikmete nägemus, milline peaks olema ja milline on politsei roll käesoleval ajal turvalisuse tagamisel piirkonnas

Milline peaks olema politsei roll turvalisuse tagamisel piirkonnas?	Sagedus	%	Millist rolli täidab kohalik politsei käesoleval ajal turvalisuse tagamisel piirkonnas?	Sagedus	%
(rohkem) nähtaval olemine, patrullimine	23	18%	seadus(t)est tulenevat rolli, avaliku korra tagamine, õigusrikkumiste lahendamine, teeb oma igapäevatööd	16	14%
koostöö tegemine (KOV-ga, haridusasutustega, sotsiaaltöötajatega, lastevanematega jt)	22	17%	liiklusjärelvalve	14	12%
ennetus,- teavitus-, selgitustöö; turvalisuse kohta info jagamine	20	15%	koostöö tegemine (KOV-ga, haridusasutustega, sotsiaaltöötajatega, turvafirmadega jt)	12	10%
seadus(t)est tulenevat rolli, avaliku korra tagamine, õigusrikkumiste uurimine ja välja selgitamine	11	8%	ennetus,- teavitus-, selgitustöö; jagab turvalisuse kohta informatsiooni	11	9%
(kiirem) reageerimine väljakutsetele, korrarikkumistele	9	7%	tegeleb tagajärgedega ehk kui midagi on juba juhtunud	9	8%
liiklusjärelvalve	8	6%	kontrollreidide, -operatsioonide tegemine, (suur)üritustel osalemine	7	6%
eestvedaja, planeerija, kaasaja, tegevuste kavandaja, juhtiv roll	8	6%	on kättesaadav, käib regulaarselt kohal	6	5%
piirkonnas kohal viibimine, kindel vastuvõtu aeg, alati kättesaadav, kohapealoleku tunde tekitamine	5	4%	on nähtav ja patrullib	5	4%
(ootamatute) kontrollreidide tegemine, (suur)üritustel kohalolek	4	3%	ei lahenda juhtumeid/vihjeid aja vähesuse, oskamatus tõttu, huvi puudumine, roll minimaalne	4	3%
muu (nt tundma hästi oma piirkonda; jälgima koolikohustuse täitmist; ise aktiivsust üles näitama jms)	8	6%	vähe nähtav	4	3%
ei vastanud (12) või vastanud, et ei oska öelda (1)	13	10%	juhtiv roll; eestvedaja, planeerija	3	3%
Kokku	131	100%	muu (nt trahvimine, töö abipolitseinikega, sekkumistegevus)	7	6%
			ei vastanud (17) või vastanud, et ei oska öelda (3)	19	16%
			Kokku	117	100%

2.14. Millist rolli peaks täitma ja millist täidab käesoleva ajal kohalik omavalitsus turvalisuse tagamisel piirkonnas

Omavalitsusjuhid nägid KOV (peaks-)rolli turvalisuse tagamisel eelkõige ennetus-, ja selgitustöö tegijana, turvalisuse teemal informatsiooni jagajana (nt oma vara hoidmisel jms) ja võimaluste/tingimuste loojana (mainitud 25% juhtudest). Näiteks noortele huvitegevuse võimaldamine, vaba aja sisustamine noortekeskuste näol, mänguväljakute ehitamine, noortetoad, koolidega suhtlemine, probleemsete peredega tegelemine. Toodi välja, et KOV peaks looma võimalusi koostööprojektideks ning olema ettevõtluskeskkonna soodustaja, st tingimuste looja ettevõtluse (töökohtade) loomiseks jms.

Samas tõdesid vähesemad vastajad, et käesoleval ajal ennetusega seotud valdkonnaga ka KOV poolt tegeletakse (mainitud 18% juhtudest).

Sageduselt teisena mainiti, et KOV roll peaks olema turvalisuse tagamisel politsei igakülgne abistamine ning koostöö tegemine korrakaitsjatega (19%). Olgu selleks informatsiooni edastamine, suursündmustest ja eeldatavatest probleemidest politsei teavitamine, omalt poolt ettepanekute tegemine või lihtsalt politseiga suhtlemine. Seda rolli nähti KOV poolt ka, enam-vähem samavõrra kui „peaks“ rolli arvajaid, täna täidetavat.

KOV kohustusena nähti ka infrastruktuuri (tänavavalgustus, korras teed) arendamist ja parandamist (12%). Veidi vähesemad vastajad (9%) arvasid, et seda rolli KOV ka hetkel täidab.

Seda, et koordineerija, eestvedaja, planeerija ja turvalisuse eest vastutaja rolli peaks KOV täitma, vastati 17 korral ning vaid 10 juhul toodi välja, et tänasel päeval KOV seda rolli ka täidab. Antud kategooria all toodi näiteks välja ka arengukavades turvalisuse temaatika kajastamine, tegevuste kavandamine jms.

Üheksal juhul mainiti, et KOV peaks investeerima, sh materiaalselt turvalisusesse (näiteks toetama rahaliselt erinevate ürituste turvalisuse tagamiseks) ning sama paljud mainisid KOV'i seda ka praegu täitvat.

Mitte väga olulise rollina (võrreldes ennetustöö, koostöö politseiga jms valdkondadega) nähti KOV ülesandena teiste asutustega (nt Naabrivalve, turvafirmad, Päästeamet, Piirivalve; v.a politsei) koostööd, kodanikeühenduste kaasamist ja toetamist. Seda rolli nähti täidetavat tänasel päeval rohkem kui näiteks koordineerija ja eestvedaja osa.

KOV tegelemist tänasel päeval kohaliku omavalitsuse korralduse seadusega (KOKS) ning heakorra ja avalikku korra reeglite kinnipidamise järelvalvega nenditi seitsmel korral, kuid vaid üks omavalitsusjuht oli selle välja toonud KOV peaks-rolli küsimuse juures.

Kuus omavalitsusjuhti tunnistasid, et käesoleval ajal ei täida KOV turvalisuse tagamisel mingit rolli või täidab minimaalselt.

Tabel 20. KOV juhtide nägemus, milline peaks olema ja milline on KOV roll käesoleval ajal turvalisuse tagamisel piirkonnas

KOV juhtide nägemus, milline PEAKS olema KOV roll turvalisuse tagamisel piirkonnas	Sagedus	%		KOV juhtide nägemus, millist rolli täidab KOV käesoleval ajal turvalisuse tagamisel piirkonnas	Sagedus	%
Ennetus-, selgitustöö; turvalisuse teemal info jagamine; võimaluste/tingimuste loomine parema turvalisuse tagamise eesmärgil	46	25%	→	Ennetus-, selgitustöö; turvalisuse teemal info jagamine; võimaluste/tingimuste loomine parema turvalisuse tagamise eesmärgil	32	18%
Politsei abistamine, koostöö politseiga	34	19%	→	Politsei abistamine; info edastamine ja infovahetus politseiga; politseilt abi palumine; suhtlemine politseiga	31	18%
Infrastruktuuri arendamine ja parandamine (välisvalgustus; teede korrashoid)	21	12%	→	Infrastruktuuri arendamine ja parandamine (välisvalgustus; teede korrashoid)	16	9%
Koordineerimine, eestvedamine, turvalisuse eest vastutamine, tegevuste kavandamine, planeerimine (sh arengukavades turvalisuse temaatika kajastamine)	17	9%	↗	Teiste asutuste (v.a politsei), kodanikeühenduste kaasamine, toetamine ning nendega koostöö (nt Naabrivalve, Päästeamet, Piirivalve, turvafirmad)	12	7%
Investeerima turvalisusse; panustama materiaalselt, sh materiaalsete vahendite leidmine	9	5%	↘	Koordineerimine, eestvedamine, turvalisuse eest vastutamine, tegevuste kavandamine, planeerimine (sh arengukavades turvalisuse temaatika kajastamine)	10	6%
Teiste asutuste (v.a politsei), kodanikeühenduste kaasamine, toetamine ning nendega koostöö (nt Naabrivalve, Päästeamet, Piirivalve, turvafirmad)	8	4%	↘	Investeerima turvalisusse; panustama materiaalselt, sh materiaalsete vahendite leidmine	9	5%
Abipolitseinike töö toetamine, tasustamine; abipolitseinikega koostöö ja nende kaasamine	6	3%	↗	KOKS's kirja pandud ülesannete täitmine; heakorra ja avaliku korra reeglitest kinnipidamise jälgimine; järelevalve	7	4%
Korrakaitse teemade (sh eriolukordade) lahendamiseks vajaliku (koostöö)komisjoni moodustamine	5	3%	↘	Abipolitseinike töö toetamine ja tasustamine	6	3%
Turvakaamerate paigaldamine	4	2%	→	Turvakaamerate paigaldamine, videovalve	6	3%
Olukorra ja laekuva info hindamine, tegevuse analüüs. Tõstatama probleeme ja juhtima neile tähelepanu;	4	2%	↘	Ei täida mingit rolli või täidab minimaalselt	6	3%
Turvalisuse tagamisega tegelevate erinevate osapoolte ettepanekutega arvestamine	3	2%	↘	Juhtima tähelepanu probleemidele ja tõstatama probleeme; Olukorra ja laekuva info hindamine, tegevuse analüüs	5	3%
KOKS's kirja pandud ülesannete täitmine; heakorra, avaliku korra reeglitest kinnipidamise jälgimine; järelevalve	1	1%	↘	Turvalisuse tagamisega tegelevate erinevate osapoolte ettepanekutega arvestamine	3	2%
Muu (nt vajalike teenuste kättesaadavuse tagamine kohapeal, vahendaja; nõustamine jms)	10	5%	↘	Korrakaitsekomisjoni, korrakaitseametniku näol turvalisusega seotud küsimustega tegelemine	2	1%
Ei vastanud (15) või osanud midagi vastata (1)	14	8%		Muu (nt koolitus; munitsipaalpolitsei; seadusloome kujundamine volikogu tasandil jms)	15	9%
Kokku	182	100%		Ei vastanud midagi	16	9%
				Kokku	176	100%

Kõige olulisemaks KOV rolliks turvalisuse tagamisel piirkonnas nägid **volikogu lihtliikmed** olevat koostööd politseiga ja nende igakülgne abistamine. Seda rolli nähakse KOV poolt ka käesoleval ajal täidetavat.

Teise rollina nähti ennetus-, selgitustööd ja turvalisuse kohta informatsiooni jagamist ning ka seda nähti tänasel päeval täitvat, kuid seda olid välja toonud vähesemad, kui „peaks“ rolli puhul. Ennetustöö alla koondati ka võimaluste loomine, milleks oli näiteks töökohtade loomine, vaba aja tegevuste loomine noortele jms, mis kaudselt on samuti ennetava iseloomuga tegevused.

Osatähtsusest kolmanda nähti volikogu lihtliikmete poolt KOV-il olevat eestvedaja ja planeerija rolli, kuid käesoleval hetkel nägid seda rolli täitvat vähesemad.

Sageduselt neljanda KOV rollina oli välja toodud infrastruktuuri rajamine ja haldamine ning koostöö tegemine teiste asutuste ja isikutega (nt Kaitseliit, turvafirmad, naabrivalve, lapsevanemad, koolid, lasteaiad jt), kellede tegevusi tuleks soodustada ja toetada. Mõlemaid rolle nägid ka enam-vähem sama paljud vastajad tänasel päeval KOV-i täitvat.

Tabel 21. Volikogu lihtliikmete nägemus, milline peaks olema ja milline on KOV roll käesoleval ajal turvalisuse tagamisel piirkonnas

Milline peaks olema KOV roll turvalisuse tagamisel piirkonnas?	Sagedus	%		Millist rolli täidab KOV käesoleval ajal turvalisuse tagamisel piirkonnas?	Sagedus	%
politseiga koostöö ja politsei toetamine, abistamine, sh materiaalselt, politsei tähelepanu juhtimine probleemidele	23	21%	→	politseiga koostöö ja politsei abistamine, sh materiaalselt, politsei tähelepanu juhtimine probleemidele	20	19%
ennetus,- selgitustöö, turvalisuse kohta info jagamine, võimaluste loomine	19	17%	→	ennetus,- selgitustöö, turvalisuse kohta info jagamine, võimaluste loomine	13	12%
eestvedamine, planeerimine (nt arengukavades turvalisuse teema kajastamine), koordineerimine, tegevuste korraldamine, turvalisuse eest vastutamine	11	10%		abipolitseinike toetamine, tasustamine	9	8%
infrastruktuuri rajamine, hooldamine (välisvalgustus, teede korrashoid, kergliiklusteede rajamine)	9	8%	→	infrastruktuuri rajamine, hooldamine (välisvalgustus, teede korrashoid, kergliiklusteede rajamine, ülekäigurajad)	9	8%
koostöö tegemine teiste (v.a politsei) asutuste ja isikutega ning nende tegevuse soodustamine, toetamine	9	8%	→	koostöö tegemine teiste (v.a politsei) asutuste ja isikutega ning nende tegevuse soodustamine, toetamine	7	7%
abipolitseinike toetamine, tasustamine	8	7%		heakorra jm taoliste eeskirjade täitmise järelevalve, määruste ja/või otsuste vastuvõtmine	7	7%
heakorra eeskirjade täitmise järelevalve (sh koduloomade pidamine jms), pisirikkumiste tuvastamine, müügieeskirjade täitmine	6	6%	→	eestvedaja, koostöö rajaja, otsib probleemidele lahendusi, tagab turvalise elukeskkonna	7	7%
turvakaamerate paigaldamine	5	5%		ei täida mingit rolli, on passiivne	4	4%
muu (tunnustama heategusid/kangelastegusid, seadusandluse kooskõlastama vastavalt vajadusele)	4	4%		turvakaamerate paigaldamine	3	3%
ei vastanud (14) või vastanud, et ei oska öelda (2)	16	15%	→	muu (nt alati on võimalik mure ära rääkida; pigem info vahendaja roll jms)	5	5%
Kokku	109	100%		ei vastanud (15) või vastanud, et ei oska öelda (6)	21	20%
				Kokku	105	100%

2.15. KOV ettepanekud politseile

Omavalitsusjuhtide ja volikogu lihtliikmete poolt tehtud ettepanekud politseile olid väga erinevad ning ühiseid nimetajaid neile leida raske. Seetõttu kategoriseerimist antud vastuste puhul ei tehtud. Silma hakkasid ja välja võib tuua järgmised märksõnad: koostöö jätkamine ja/või intensiivistamine KOV ja politsei vahel; rohkem patrullimist, nähtaval olemist ja piirkonnas viibimist (viimast eelkõige õhtuti ja nädalavahetuseti); politseil leida rohkem (materiaalseid) vahendeid ja inimressurssi; politseipoolne aktiivne ennetustöö elanikkonna seas. Politseile sooviti/soovitati ka (rohkem) stabiilsust ja järjepidevust.

1. Parandada Politsei otsenumbri tööd, teabe täpsus ja kiirus. 2. Leida võimalus elanikkonna teavitamist maakondade kohalike Politsei korrapidamistalituste telefoninumbrite avalikustamiseks. 3. Politsei ja KOV koostöö tõhustamiseks vajalik tagasiside ja planeeritavate arengute vastastikune kooskõlastamine. 4. Kõige olulisem - varustada KOV-i teenindav konstaabel ametiülesannete täitmiseks korraliku maapiirkonda ja konstaabli tööd arvestava varustusega.

Eks meie nappide vahendite juures ongi edasiviivaks jõuks hea tahe ja koostöövalmidus.

Kohalik konstaabel peaks ideaalvariandis olema kogukonna liige, elama kohapeal, omama kohalikus elus avalikku huvi ja omama autoriteeti kohalike inimeste hulgas.

Kõik maakonna politseinikud võiks jälgida läbisõidulgi ohtu pakkuvaid kohti.

Vähem virisemist, et raha pole, rohkem initsiatiivi korra tagamiseks (eriti jõlkuvate jõukude ja narkomaanide osas), piraatbussijuhid vastutusele (vana ja ikka veel lahendamata teema), vähem energiat nurga taga autojuhtide 'kottimisele', rohkem rõhku eetilise ja viisaka käitumise tagamiseks tänavail.

Ei tohiks politseitöötajate palku vähendada, limiteerida bensiinikuluseid - see kõik ju kohaliku rahva ja maakonna ja riigi huvides -tagada turvalisus.

Paranema peaks konstaablite side elanikega ja nende tegevus avalduste lahendamisel ja õigusrikkumiste ennetamisel.

Selliseid vastuseid, kus soovitakse statsionaarselt politseid koha peale istuma on võrreldes varasema uuringuga hinnanguliselt vähem. Saadakse aru, et sellist võimalust politseil ei ole (ja v-o pole ka mõttekas).

Piirkonnapolitseinike seminaril 2009. aastal toodi politsei poolt välja: näiteks need omavalitsused, kes ütlevad, et politseil pole piisavalt ressursse, siis on jätkuvalt omavalitsusi, kes mõistavad ressursi ebapiisavuse all seda, et nad on aastaid käinud peale ja see on nende ainus soov/probleem, et neil oleks oma konstaabel ning et see konstaabel istuks vallavanema kõrvalkabinetis, et vallavanem saaks iga päev või teatud päevadel politseiga kohtuda, et näiteks rääkida probleemidest ja politsei annaks ülevaate õiguskorrast.

3. PIIRKONDLIKU POLITSEITÖÖGA TEGELEVATE POLITSEIAMETNIKE SEAS LÄBIVIIDUD UURINGU TULEMUSED

3.1. Vastanute jaotus maakonniti ja prefektuuriti

2009. aasta oktoobris piirkonnakonstaablitele korraldatud seminaril Kirnas täitis ankeedi 37 piirkondliku politseitöoga seotud ametnikku (edaspidi nimetatud ka piirkonnakonstaablid). Maakondade lõikes jäi esindamata Hiiu ja Põlva. Maakonna, valla, linna oli täpsustamata jätnud 4 vastajat. (tabel 22)

Tabel 22. Küsimustikule vastanuid maakonniti

Maakond	Vastanuid	Protsent
Harju	10	27
Hiiu	0	0
Ida-Viru	2	5
Jõgeva	2	5
Järva	2	5
Lääne	1	3
Lääne-Viru	2	5
Põlva	0	0
Pärnu	2	5
Rapla	3	8
Saare	1	3
Tartu	3	8
Valga	1	3
Viljandi	3	8
Võru	1	3
<i>Täpsustamata jätnuid</i>	4	11
Kokku	37	100

Prefektuuride lõikes jaotusid vastused vastavalt tabel 23 välja toodule.

Tabel 23. Küsimustikule vastanuid prefektuuride teeninduspiirkonniti

Prefektuur	Vastanuid	Protsent
Põhja PP	10	27
Lõuna PP	11	30
Ida PP	5	13
Lääne PP	11	30
Kokku	37	100

37- st piirkondliku politseitöoga tegelevast ametnikust viis töötas ennetustöö alal.

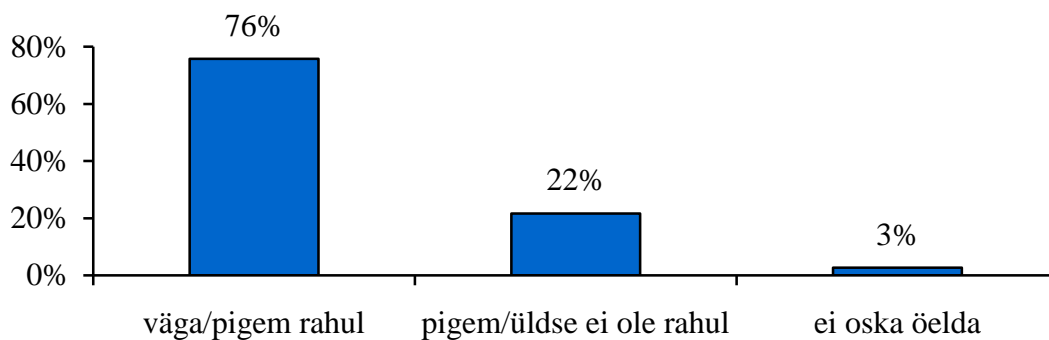
Piirkondlike politseinike seas läbiviidud küsitluse valimi väiksuse tõttu tuleb edasises analüüsis välja toodud tulemusi vaadelda kui piirkondliku politseitöoga tegelevate ametnike subjektiivset hinnangut, mis samal ajal esindab ka kogu vastava piirkonna üldist olukorda, suundi ja probleeme. Ka protsentuaalset jaotust tuleks vaadata kui suundumust, üldist proportsiooni.

3.2. Rahulolu KOV tööga turvalisuse loomisel piirkonnas

76% piirkondliku politseitööga tegelevatest politseinikest oli KOV tööga turvalisuse loomisel rahul, sh 14% väga rahul ning 62% pigem rahul (tabel 24, joonis 11). Tõmmates paralleele KOV juhtide rahulolu hinnangutega politsei tööle piirkonnas, siis tulemused on võrdlemisi sarnased (KOV juhtidest oli politsei tööga rahul 80%).

Tabel 24. Piirkonnakonstaablite rahulolu KOV tööga turvalisuse loomisel piirkonnas

	Sagedus	Osakaal (%)
väga rahul	5	13,5
pigem rahul	23	62,2
pigem ei ole rahul	5	13,5
üldse ei ole rahul	3	8,1
ei oska öelda	1	2,7
Kokku	37	100

Joonis 11. Piirkonnakonstaablite rahulolu KOV tööga turvalisuse loomisel piirkonnas

Piirkonnakonstaablite poolt kiideti, et KOV-d on loonud turvalisusega tegelevaid komisjone, arvestatavad politsei ettepanekutega ja teevad koostööd, toetavad abipolitseinike tööd, vastavalt võimalustele püüavad probleemidele leida lahendusi jms.

KOV: 1) rahastab abipolitseinike tegevust (tasustab patrulltunde); 2)rahastab preventsiiooni projekte.

Osapooled on suhtlemisaltid, probleemidest räägitakse.

Piirkondliku politseitöö kureerimisel on ilmne pidev areng koostöö suurendamisel.

Töötavad regulaarselt nii korrakaitsekomisjon kui ka alaealiste komisjon. Oma pädevuse piires töötab hästi, kuna kohtuväline menetleja hoiab pidevalt kontakti. Linnapea ja abilinnapea hoiavad kontakti väga hästi.

KOV tööga mitterahulolevad olid välja toonud näiteks selle, et KOV ei näe oma rolli turvalisuse tagamisel ning ei suudeta leida vahendeid parendamiseks turvalisust piirkonnas.

KOV ootab, et politsei looks turvalisuse, nad ei mõista eriti, et ka nemad peavad sellele kaasa aitama.

Kõik küsimused-probleemid proovitakse politseile veeretada.

KOV ei suuda tagada liikluskorraldusvahendeid, rääkimata turvalisusest.

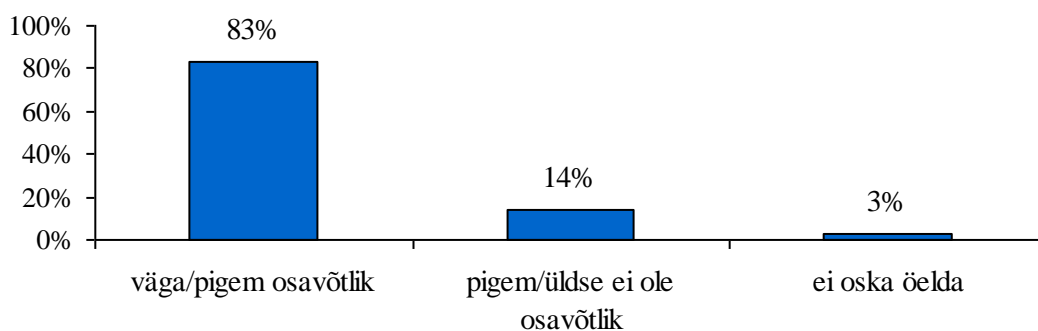
3.3. KOV osavõtlikkus turvalisusega seotud küsimustes

KOV-i pidas osavõtlikuks turvalisusega seotud probleemi tekkimisel 83% ehk veidi üle 4/5 piirkonnakonstaablitest, sh 22% väga osavõtlikuks ning 61% pigem osavõtlikuks (tabel 25, joonis 12). Sama küsimus esitati ka omavalitsusjuhtidele politsei kohta. Tulemuste võrdlusel ilmneb, et omavalitsusjuhid pidasid politseid turvalisusega seotud probleemi tekkimisel mõnevõrra osavõtlikumaks (5% võrra rohkem) (joonis 5 ja 12).

Politsei poolt toodi osavõtlikkuse puudumine välja ühel Harju, Ida-Viru, Jõgeva, Pärnu ja Viljandi maakonna KOV puhul. KOV poolt oli välja toodud politseipoolse osavõtlikkuse vähesust 5 Ida-Viru, 2 Lääne ning 1 Tartu, Valga ja Võru maakonna valla/linna/linnaosa osas. Üks ühest võrdlust valla/linna/linnaosa tasemel ei saa teha, kuna politseinike poolt täidetud ankeetides oli valla/ linna/linnaosa täpsusega määratlus sageli puudulik. Need, millistel üksikutel juhtudel oli see tuvastatav, nähtus, et kahepoolset rahulolematust osavõtlikkuse osas korraga ei olnud (st ühe valla/linna/linnaosa puhul politsei pole rahul KOV osavõtlikkusega ja vastupidi). Kui vähemalt üks osapooltest on aktiivne, on pinnas turvalisusega seotud probleemi lahendamisele olemas.

Tabel 25. Piirkonnakonstaablite arvamus KOV osavõtlikkusest turvalisega seotud probleemi tekkimisel

	Sagedus	Osakaal, sh vastamata (%)	Osakaal (%)
väga osavõtlik	8	21,6	22,2
pigem osavõtlik	22	59,5	61,1
pigem ei ole osavõtlik	3	8,1	8,3
üldse ei ole osavõtlik	2	5,4	5,6
ei oska öelda	1	2,7	2,8
vastamata	1	2,7	
Kokku	37	100	100

Joonis 12. Piirkonnakonstaablite arvamus KOV osavõtlikkusest turvalisega seotud probleemi tekkimisel

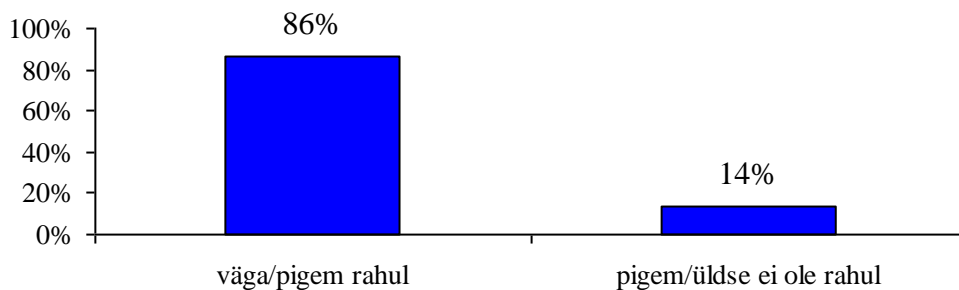
Kokkuvõtvalt võib tõdeda, et nii suurem osa politsei esindajatest kui ka KOV juhtidest näis olevat rahul teise osapoole osavõtlikkusega turvalisusega seotud probleemi tekkimisel.

3.4. Kohaliku omavalitsuse ja politsei vaheline koostöö

Piirkonnakonstaablite hinnang koostööle omavalitsustega oli optimistlik – 86% jäi koostööga rahule, sh 17% väga rahule. 14% ei jäänud pigem või üldse omavahelise koostööga rahule. (tabel 26, joonis 13)

Tabel 26. Piirkonnakonstaablite rahulolu KOV ja politsei vahelise koostööga

	Sagedus	Osakaal, sh vastamata (%)	Osakaal (%)
väga rahul	6	16,2	16,7
pigem rahul	25	67,6	69,4
pigem ei ole rahul	4	10,8	11,1
üldse ei ole rahul	1	2,7	2,8
vastamata	1	2,7	
Kokku	37	100	100

Joonis 13. Piirkonnakonstaablite rahulolu KOV ja politsei vahelise koostööga

Rahulolu politsei ja KOV vahelise koostööga oli vastastikku kõrge – mõlemate osapoolte puhul oli rahulolu määr 86% (tabel 26 ja 9).

3.5. Piirkonda teenindavate politseiametnike kokkusaamised KOV ametnike või volikogu liikmetega ning rahulolu kohtumise sagedusega

45% vastanud piirkonnakonstaablitest kohtub vähemalt kord nädalas KOV ametnike või volikogu liikmetega, et arutada valla/linna/linnaosa turvalisusega seonduvaid probleeme. Võrdselt 17% vastajatest kohtuvad turvalisuse küsimustes KOV esindajatega kord kuus või kord kvartalis. Kord poolaastas kohtus antud küsimuses KOV ametnikega 3 ehk 8% vastanuist. 14% ehk 5 respondenti vastas, et ei kohtu üldse KOV ametnikega, et arutada turvalisusega seonduvaid probleeme, sh neist 2 olid ennetustöö inimesed. (tabel 27)

Tabel 27. KOV ametnike või volikogu liikmetega kohtumise sagedus, et arutada valla/linna/linnaosa (kuritegevuse) probleeme ja muid küsimusi

	Sagedus	Osakaal, sh vastamata (%)	Osakaal (%)
kord päevas	1	2,7	2,8
kord nädalas	15	40,5	41,7
kord kuus	6	16,2	16,7
kord kvartalis	6	16,2	16,7
kord poolaastas	3	8,1	8,3
üldse mitte	5	13,5	13,9
vastamata	1	2,7	
Kokku	37	100	100

Kohtumise sagedust hindas piisavaks 83% (30 respondenti) ja ebapiisavaks 17% (6 respondenti) piirkonnapolitseinikest. Omavalitsusjuhtide seas oli politseiga kohtumise sagedusega rahulolematuid 28% ehk 11% võrra rohkem.

Võrdselt 33% (ehk 2 respondenti) piirkonnakonstaablitest, kes ei olnud KOV ametnikega kohtumise sagedusega rahul soovisid KOV esindajatega kokku saada kas kord nädalas, kord kuus või kord kvartalis.

Kaks vastanut olid rahulolematud senise kord kuus kohtumistega ning sooviks KOV ametnikega turvalisuse küsimustes kokku saada kord nädalas. 4 vastanut, kes olid rahulolematud kohtumise sagedusega, tõdesid, et nad ei kohtugi neis küsimustes KOV-ga ning neist kaks avaldas soovi turvalisusega seotud probleeme arutada kord kvartalis ning teised kaks kord kuus.

3.6. Piirkondliku politseitööga tegelevate politseiametnike osalemine KOV tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel

61% piirkonnakonstaablitest osaleb KOV tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel turvalisuse osas. 14% vastas, et ei osale, kuid sooviks seda teha.

Tabel 28. Piirkonnakonstaablite osalemine KOV tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel

	Sagedus	Osakaal, sh vastamata (%)	Osakaal (%)
jah	22	59,5	61,1
ei, kuid sooviks osaleda	14	37,8	38,9
vastamata	1	2,7	
Kokku	37	100	100

Mõnede piirkonnakonstaabli selgitused, kes ei osale KOV plaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel, kuid sooviks seda teha:

Ei kaasata politseid, kuigi politsei on korduvalt teinud ettepanekuid kaasamiseks. KOV ei teadvusta, millistel juhtudel politseid kaasata võiks.

Ei ole kaasatud ja ei ole ka jõuliselt ennast peale surunud. Oleme teinud ettepanekuid politseid kaasata.

Harva küsitakse meilt nõu ja kui ise pakume midagi välja, leitakse sada põhjust miks nii teha ei saa.

3.7. Ettepanekute tegemine KOV töö tõhustamiseks ja nendega arvestamine

72% vastanud piirkonnakonstaablitest on ning 28% ei ole teinud ettepanekuid KOV töö ümberkorraldamiseks/tõhustamiseks.

Tabel 29. Ettepanekute tegemine KOV töö ümberkorraldamiseks/tõhustamiseks

	Sagedus	Osakaal, sh vastamata (%)	Osakaal (%)
jah	26	70,3	72,2
ei	10	27,0	27,8
vastamata	1	2,7	
Kokku	37	100	100

Ettepanekute sisuks on olnud eelkõige korraldus komisjoni loomine, aga ka erinevate eeskirjade muutmise/parendamisega, liikluskorraldusega või ürituste korraldamisega seotult, noorsootöö jms valdkondades.

Ürituste toimumisel konkreetsete ametnike määramiseks, kes teatud valdkonda kontrollib (nt kauplemisnõuete täitmist, sh lubade olemasolu, kellaegadest kinnipidamist kontrolli omav ametnik). Ettepanekud ametnike määramiseks, kes tegelevad hulkuvate koerte ja kasside problemaatikaga.

Teinud ettepanekuid linna- või vallavalitsusele, maavalitsusele, Ühisomavalitsuste Liidule: avalik kord, eeskirjad, laste varjupaik, hulkuvad loomad, liikluskorraldus, avalikud üritused, sotsiaaltöö.

Liikluskorralduse muutmisel ehk kiiruspiirangu märkide suhtes ja ka noorte vaba aja veetmise kohta.

Ettepanek turvalisuse komisjoni moodustamiseks (tehtud) - edastatud volikogule. Ettepanek kaasata politseid tegevus- ja muude lubade väljastamise otsustusprotsessi (pole tehtud).

Nendest, kes olid KOV-le ettepanekuid teinud, 35% vastas, et ettepanekuid oli ka arvestatud, 58% tõdes, et seda tehti osaliselt. 8% juhtudest politseipoolseid ettepanekuid ei oldud arvesse võetud (tabel 30).

Tabel 30. KOV töö kohta tehtud ettepanekute arvestamine

	Sagedus	Osakaal (%)
jah	9	34,6
osaliselt	15	57,7
ei	2	7,7
Kokku	26	100

Kahel juhul, mil esildisi ei arvestatud, oli tegemist turvakomisjoni moodustamise ettepanekuga.

3.8. Piirkonna politsei võimalused KOV piirkonda teenindada ning tööd takistavad tegurid. Ettepanekute tegemine politseitöö tõhustamiseks ja nendega arvestamine

70% vastanuist hindas piirkonna politsei võimalusi KOV piirkonda teenindada täiesti või pigem heaks, sh vaid 14% täiesti piisavaks. 30% arvas, et võimalused on pigem ebapiisavad ehk veidi vähem kui kolmandikul on töö tegemine piirkonnas raskendatud võimaluste piiratuse tõttu. Keegi ei arvanud, et võimalused KOV piirkonda teenindada oleks täiesti ebapiisavad. (tabel 31)

Tabel 31. Piirkonna politsei võimalused KOV piirkonna teenindamiseks

	Sagedus	Osakaal (%)
täiesti piisavad	5	13,5
pigem piisavad	21	56,8
pigem ebapiisavad	11	29,7
Kokku	37	100

Kõige sagedamini nähti hetkel peamiseks piirkondlikku politseitööd takistavaks teguriks olevat piirkonnakonstaabli liiga lai tegevusvaldkond ehk töö multifunktsionaalsust. Leiti, et on palju ülesandeid, mis otseselt ei peaks olema piirkonnakonstaabli töö.

Olulise takistava tegurina nähti ka (inim)ressursi vähesust ning suurt paberitöö hulka, mis omakorda võtab ära aja olla piirkonnas väljas.

Segava asjaoluna oli veel välja toodud üleüldist ebaselgust piirkonnakonstaabli rolli ja staatuse suhtes. Mõnel juhul oli tõkestava tegurina mainitud ka transpordi ja kütuse probleemi. (tabel 32)

„Muu“ alla (tabelis 32) koondati ühel korra mainitud tegureid - prioriteedid politseis; muudatused seoses valimistega; piirkonnakonstaabli vähene väärtustamine; töö suundade muutused.

Tabel 32. Peamised piirkondlikku politseitööd takistavad tegurid

	Sagedus	Osakaal (%)
Muid ülesandeid palju (sh (liiklus)patrull; multifunktsionaalsus	21	42
(Inim)ressursi puudus	11	22
Paberitöö, suur avalduste hulk, menetlusaeg	6	12
Ebaselgus - selge visiooni puudumine piirkonnakonstaabli rollist ja staatusest	5	10
Transport, kütus	3	6
Muu	4	8

Ebapiisav tööjõud, liiga suur ajakulu, mis läheb menetluseks ja paberitööks.

Liiga palju patrullimist. Ei ole võimalik plaanida ühtegi konkreetset tegevuskava ja seda järgida.

Multifunktsionaalsus - seetõttu ka piirkondlikku tööd tegeva politseiniku vähene motiveeritus ning kaadri valik piiratud.

Muud tegevused (nt kohtukutsed/materjalid, turvafirmade kontroll, kriminaalmenetlus, sündmuskohad, väljakutsed jne).

Ülesannete paljusus konstaablil - kõigea korruga tegelemine. Paberitöö paljusus - vähe aega piirkonnas olla.

Arusaamad, mis on mis, kes teostavad, mis kelle ülesanded jne. Ebaselgust palju.

Võimatu keskenduda enam piirkondlikele ülesannetele, kuna esmane reageerimine.

4/5 piirkonnakonstaablitest märkis, et on teinud ettepanekuid politseitöö ümberkorraldamiseks/tõhustamiseks (tabel 32).

Tabel 32. Ettepanekute tegemine politseitöö ümberkorraldamiseks/tõhustamiseks

	Sagedus	Osakaal, sh vastamata (%)	Osakaal (%)
jah	28	75,7	80,0
ei	7	18,9	20,0
vastamata	2	5,4	
Kokku	37	100	100

Olgugi, et ettepanekute teinutel paluti täpsustada, millised ja kellele need edastati, tegid seda vähesed (sama ilmnes ka KOV-le ettepanekute tegemise küsimuse puhul). Kas tegemist oli vastaja passiivsusega ankeedi täitmisel või taheti näidata end aktiivsema initsiaatorina või kaasamõtlejana politsei töös, kui tegelikult ollakse, käesolev uuring ei näita.

Need, kes olid täpsustanud kellele ja mis sisuga ettepanek tehti, olid edastanud selle kõige sagedamini oma juhile ning sisuks näiteks töökorralduslik pool, tööprotsesside täiustamine, abipolitseinike kaasamine, patrullimine, kriminaalasjade menetlemine, infoliikumise tõhustamine jms.

28-st ettepaneku tegijast vaid 8 (30%) tõdesid, et nende ettepanekuid võeti ka arvesse. 17 juhul (63%) vastati, et tehtud ettepanekut/ettepanekuid võeti arvesse osaliselt ning kahe (7%) respondendi ettepanekuid ei oldud arvestatud. Ühel juhul jäeti arvesse võtmata rühmatöö rakendamise ettepanek, põhjuseks see, et ressursid on jagatud mujale, teistesse piirkondadesse, kuna oma piirkonna turvalisuse tase on teistest piirkondadest kõrgem. Teisel juhul ei oldud äraütlemist põhjendatud.

3.9. Kes peaks omavalitsus-, haldusüksuses olema turvalisuse valdkonnas eestvedaja?

Kui suurem osa (71%) omavalitsusjuhtidest nägi omavalitsus-, haldusüksuses turvalisuse valdkonna eestvedajana politseid, siis politsei vastupidiselt nägi selles rollis pigem omavalitsust (63% vastanud politseinikest). Seejuures politsei küsitlusest ilmnis selgemini arvamuste duaalsus ehk asjaolu, et politseil ei ole väga selget ja ühtset seisukohta/visiooni, kes peaks antud küsimuses olema eestvedaja – 37,5% arvas, et politsei, 62,5%, et omavalitsus.

Tabel 33. Piirkonnakonstaablite arvamus selle kohta, kes peaks olema omavalitsus-, haldusüksuses turvalisuse probleemide lahendamise eestvedaja

	Sagedus	Osakaal, sh vastamata (%)	Osakaal (%)
politsei	12	32,4	37,5
omavalitsus	20	54,1	62,5
vastamata (sh enamus pakkunud kaks vastusevarianti korraga: politsei ja KOV koostöös)	5	13,5	
Kokku	37	100	100

3.10. Millist rolli peaks täitma ja millist täidab käesoleva ajal politsei turvalisuse tagamisel piirkonnas

Kui KOV esindajad olid piirkondliku politseitöö rollile lähenenud üldisemalt, siis politsei poolt oli vastamisel lähtunud pigem piirkonnakonstaabli rolli keskselt. Seetõttu pole KOV ja politseinike vastused üks-üheselt võrreldavad. Politsei poolt ei oldud vastamist politsei rolli kohta (ka KOV rolli suhtes) nõ väga tõsiselt võetud ehk vastuste sisu oli nõrk (*a la* pikem teema; alates sünnist kuni surmani ja kõik sinna vahele jääv jms). Seetõttu ei ole vastuste põhjal võimalik teha tõsisemaid järeldusi ja ettepanekuid politsei rollide suhtes. Mõned märkused siiski.

Piirkondliku politseitööga tegelevate politseinike arvetes peaks kohalik politsei eelkõige analüüsima õiguskorda piirkonnas, tuvastama turvalisusega seotud probleeme, tooma välja kitsaskohad ning ise nende suhtes ka lahendusi pakkuma. Täna sel päeval nägid seda rolli politsei poolt täitvat vähesemad. Tihti lisati, et analüüsipõhiseks ja probleemikeskseks lähenemiseks ei ole lihtsalt aega. Täna sel päeval nähti täitvat eelkõige õigusrikkujate korrale kutsumist, patrullimist, ka avalduste lahendamist (huvitav on asjaolu, et kahel juhul märgiti piirkondliku politsei tegelemist kriminaalasjadega).

Teise olulise rollina nähti kohalikul politseil olevat koostöö tegemine erinevate asutuste ja ühendustega (KOV, Naabrivalve, korteriühistud, turvafirmad jms), koostööpartnerite leidmine ning kaasamine turvalisusega seotud probleemide lahendamisse ning info vahetamine koostööpartnerite vahel. Seda rolli nähti politsei poolt ka täna täitvat, ent vähesemad vastajad.

Kolmanda suurema kohaliku politsei rollina oli välja toodud avaliku korra tagamine, õiguskorra rikkujate korrale kutsumine ja vajadusel karistamine ning patrullimine (sh I kategooria patrull). Seda rolli nähti kohaliku politsei poolt täna sel päeval eelkõige ka täidetavat.

Politsei osalemist KOV arengu- ja tegevuskavades, KOV nõustamist ning probleemide lahendamisel abiks olemist nähti samuti olevat politsei roll. Kuna vähesemad respondendid olid sama aspekti maininud peaks-rolli juures, võib arvata, et politsei tunnetab suuremat vajadust KOVi turvalisuse küsimustes toetada ja nõustada. Samas tõid politseinikud näiteks KOV rolli küsimuse juures välja KOV passiivsust, mis võib mõjutada politseipoolset võimalust täna sel päeval KOVi tegevuskavades (kui neid pole) osaleda ja omavalitsust nõustada. Veel üks põhjus, miks antud kategooria puhul täna erineb nn peaks rollist on selle kategooria eeldus, et politsei roll on pigem KOV (kes peaks olema eestvedaja) nõustajaks olemine, kui eestvedaja turvaküsimustes.

Mitmed nägid täna sel päeval kohaliku politseiniku rolliks süüteoennetuslikku tööd (ennetusprojektide läbiviimine jms), kuid vähesemad olid vastanud, et see peakski olema politsei roll. Rohkemad nägid seda olevat pigem KOV roll.

Elanikega suhtlemine, pidev kontakt ning piirkonnakonstaabli tundmine elanikkonna seas on märksõnad, mida samuti politsei rollina nähti, kuid mida nägid täna sel päeval politsei poolt täitvat vähesemad vastanud.

Negatiivse foonina nähti tänasel päeval kohaliku politsei rolliks olevat (millega piirkonnakonstaabel tegelikult tegema ei peaks) liiklusjärelvalvet ning kõigega tegelemist, mistõttu jõutakse reageerida vaid tagajärgedele.

„Muu“ all oli välja toodud vastused, mida oli mainitud vaid korra. Näiteks *politsei peaks osalema (ja tegema KOVga selles osas koostööd) suuremate ürituste läbiviimisel; tundma hästi oma piirkonda*. Muu alla koondati ka mitte midagi ütlevad vastused nagu näiteks *politsei poolt on võimaluse piires kõik tehtud (nii palju kui võimalik käesolevate vahendite ja inimressursiga*.

Politsei tänase päeva rolli juures oli kategooria „muu“ all näiteks sellised vastused: *tegeleb teiste asjadega; alates sünnist kuni surmani ja kõik sinna vahele jääv*.

Tabel 34. Piirkonnakonstaablite nägemus, milline peaks olema ja milline on politsei roll käesoleval ajal turvalisuse tagamisel piirkonnas

Milline PEAKS olema politsei roll	Sagedus	Osakaal (%)	Millist rolli täidab politsei käesoleval ajal	Sagedus	Osakaal (%)
Analüüsipõhine probleemide tuvastamine piirkonnas, kitsaskohtade välja toomine ning neile lahenduste leidmine	15	24	Avaliku korra tagamine, patrullimine, avalduste lahendamine (sh ka kriminaalasjade)	19	29
Koostööpartnerite leidmine, kaasamine ning nendega info vahetamine	14	22	Ennetustöö elanikkonna seas (sh koolid)	7	11
Avaliku korra tagamine / õiguskorra rikkujate korrale kutsumine ja vajadusel karistamine; patrullimine	8	13	Analüüsipõhine probleemide tuvastamine piirkonnas, kitsaskohtade välja toomine ning neile lahenduste leidmine	6	9
KOV arendustegevustes, tegevuskavades osalemine; nõustamine turvalisuse küsimustes, KOV-i, KOV-le turvalisusega seotud probleemidest info edastamine ning abiks nende lahendamisel	8	13	Liiklusjärelevalve	6	9
Suhtlemine elanikega; piirkonnakonstaabli tundmine elanike poolt	5	8	Tagajärgedega tegelemine, tule kustutamine, reageerimine, kõigega tegelemine, jooksvate murede lahendamine	6	9
Ennetustöö elanikkonna seas (sh ka koolides)	3	5	Koostööpartnerite leidmine, kaasamine ning nendega info vahetamine	5	8
Turvalisuse komisjonides osalemine	2	3	KOV arendustegevustes, tegevuskavades osalemine; nõustamine turvalisuse küsimustes, KOV-i, KOV-le turvalisusega seotud probleemidest info edastamine ning abiks nende lahendamisel	5	8
Muu	6	10	Turvalisuse komisjonides osalemine	4	6
<i>Vastamata</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	Suhtlemine elanikega; piirkonnakonstaabli tundmine elanike poolt	2	3
Kokku	62	100	Eestvedaja, planeerija	2	3
			Muu	2	3
			<i>Vastamata</i>	<i>1</i>	<i>2</i>
			Kokku	65	100

3.11. Millist rolli peaks täitma ja millist täidab käesoleva ajal kohalik omavalitsus turvalisuse tagamisel piirkonnas

KOV rollide kirjeldamisel olid piirkonnakonstaablid veelgi passiivsemad ja napisõnalisemad vastama kui politsei rollide suhtes.

Politsei poolt mainiti kõige sagedamini, et KOV roll turvalisuse tagamisel peaks olema koostöö koordineerimine, koostööpartnerite kaasamine ja info vahendamine turvalisuse tagamisega seotud asutuste vahel. Käesoleval ajal nägid seda rolli KOV poolt täitvat oluliselt vähesemad vastanud.

Sageduselt teise kõige olulisema rollina, mida KOV peaks täitma, nähti KOV poolt turvalisusega seotud probleemide tõstatamist, omalt poolt ka lahenduste pakkumist ning turvalisuse olukorra pidevat monitooringut piirkonnas. Ka seda rolli nägid vähesemad respondendid tänasel päeval KOV-i täitvat.

Turvalisusega seotud tegevusplaani / turvakava koostamist ning planeerivat rolli nähti KOV-l samuti olevat. Samas ei olnud seda märkinud KOV tegevat ükski respondent. Ilmselt on turvalisusega seotud tegevuskava siiski mitmetes KOV-tes tehtud ja olemas.

KOV rollina nähti ka turvalisusega tegelevate komisjonide loomist, nende töö korraldamist ning seal ise ka aktiivset osavõtmist, st omapoolsete lahenduste pakkumist probleemidele. Umbes sama paljud nägid seda rolli ka KOV poolt käesoleval ajal täidetavat.

Politseinike poolt nähti KOV rollina ka heakorra järelevalve probleemistikuga tegelemist, mille täitmist KOV poolt tänasel päeval olid välja toonud vähem vastanuid, kuid osakaalud mõlema küsimuse jagunemise põhjal enam-vähem võrdsed.

Välja oli toodud ka ennetustöö kui KOV rolli turvalisuse tagamisel piirkonnas. Seda rolli nägid KOV poolt täitmas vähesemad.

Abipolitseinike toetamist KOV poolt oli samuti peaks-rollina mainitud, kuid teiste oluliste rollidega võrreldes väga suurt rolli ei omanud. Samas nähti seda rolli KOV poolt tänasel päeval aktiivselt täidetavat (sageduselt teine tegevus, mida KOV turvalisuse tagamisel käesoleva ajal teeb).

Politseinike ootused KOV-le turvalisuse valdkonnas näivad olevat suuremad, kui KOV täna täidab/täita suudab, sest KOV tänast rolli hinnati politseinike poolt sageli minimaalseks või passiivseks. Ka piirkonnapolitseinike seminaril Kirnas toodi arutelu käigus välja, et üsna sageli tuleb ette olukordi, kus tõstatatakse KOV vastutusalas olev turvalisusega seotud probleem ja sinna see jääb, st asi jääb ilma lahenduseta. Omavalitsus põhjendab probleemiga mittetegelemist sageli ressursi puudumisega.

Muu all oli välja toodud vastused, mida oli mainitud vaid korra. Näiteks „peaks“ rolli puhul: *turvalisuse tagamisel tegutsema oma võimaluste piires; täitma talle seaduslikult pandud ülesandeid; ürituste, lubade väljastamisel õigeaegne politsei teavitamine ja kooskõlastamine ja täna-täidab-rolli juures: vastavalt vajadusele toetab moraalselt politseid; väga erinev piirkonniti (erinev arusaam KOV juhtide seas oma rollist); suurt rolli.*

Tabel 35. Piirkonnakonstaablite nägemus, milline peaks olema ja milline on KOV roll käesoleval ajal turvalisuse tagamisel piirkonnas

Milline PEAKS olema KOV roll	Sagedus	Osakaal (%)	Millist rolli täidab KOV käesoleval ajal	Sagedus	Osakaal (%)
Koostöö koordineerija, koostööpartnerite kaasamine; info vahendamine	13	20	Minimaalne roll, passiivne, mittemingisugust rolli, võiks suuremat rolli	7	16
Turvalisusega seotud probleemide tõstatamine ja lahenduste pakkumine; turvalisuse olukorra analüüsimine piirkonnas	10	16	Abipolitseinike toetamine; +1juhul politsei materiaalne toetamine	6	14
Turvalisusega seotud tegevusplaani / turvakava omamine, planeerimine	7	11	Turvalisusega tegelevate komisjonide loomine, nende töö korraldamine (ja seal omapoolsete lahenduste pakkumine probleemidele)	5	12
Turvalisusega tegelevate komisjonide loomine, nende töö korraldamine (ja seal omapoolsete lahenduste pakkumine probleemidele)	6	9	Turvalisusega seotud probleemide tõstatamine ja lahenduste pakkumine; turvalisuse olukorra analüüsimine piirkonnas	4	9
Heakorra järelvalve ja probleemide lahendamine (nt koerte-kassidega seotult; ettekirjutised järelvalveta hoonete omanikele jms); müügiload; menetlusametnik KOV-s, kes teostaks VTM oma pädevuse piires	6	9	Heakorra järelvalve, ühistranspordi seaduse täitmine	3	7
Ennetustöö (töö noortega, vaba aja sisustamine, ennetusprojektid)	5	8	Koostöö koordineerija, koostööpartnerite kaasamine; info vahendamine	2	5
Infrastruktuuri arendamine	3	5	Ennetustöö	1	2
Abipolitseinike toetamine	3	5	Sotsiaalprobleemide lahendamine, sotsiaalne töö	1	2
Politseipoolsete nõuannete, soovitude, ettepanekutega arvestamine, kuulda võtmine	2	3	Muu	8	19
Sotsiaalprobleemide lahendamine; sotsiaalne töö	2	3	Vastamata	6	14
Muu	6	9	Kokku	43	100
Vastamata	2	3			
Kokku	64	100			

3.12. Ettepanekud kohaliku politseitöö paremaks korraldamiseks

Välja toodud ettepanekuid kohaliku politseitöö paremaks korraldamiseks oli mitmeid. Eriti teravalt kerkis esile piirkondliku politseitööga seotud / piirkonnakonstaabli töö määratlemise ja piiritlemise vajadus. Taolisest ebaselgusest ollakse häiritud ja otse loomulikult kannatab selle all ka piirkondlik politseitöö.

Kõlama jäid veel järgmised märksõnad: vähene inimressurss, rohkem stabiilsust, aktiivsem koostöö, süsteemne täiendkoolitus. Mõned iseloomulikud näited:

Jätkusuutliku mudeli loomine ja sellele kindlaksjäämine uues ühendasutuses.

Konstaablit ei tohiks üle koormata erinevate muude ülesannetega, mis otseselt tema tööga seotud pole. Paika panna kindlalt tööülesanded ning maht.

Kui ei peaks tegelema kriminaalajade menetlemisega, oleks minu arvates kõik suhteliselt hästi ja jõuaks kõike.

Konstaablijaoskonna politseiametnike arvu suurendamine.

Reformid, liitmised, reformid, lahutamised, tulemuslepingud, koondamised jne.

Vähem paberimajandust, rohkem stabiilsust eesmärkide püstitamisel ja töökorralduses.

Üleriiklik ühtne arusaam piirkondlikust politseitööst ja selle JUHTIMISEST! Praegu üritavad kõik olla piirkondliku politseitöö korraldajad, aga kes siis tegelikult teemat juhib?

4. OMAVALITSUSJUHTIDE JA PIIRKONDLIKU POLITSEITÖÖGA TEGELEVATE POLITSEIAMETNIKE SEAS LÄBIVIIDUD KÜSITLUSE TULEMUSTE VÕRDLU POLITSEIPREFEKTUURITI

Respondentide arv nii omavalitsusjuhtide kui ka politseinike seas on sotsioloogilise esinduslikkuse mõistes liiga väike võrdlemaks tulemusi prefektuuriti. Sellegipoolest annab võrdlus prefektuuridele üldise ülevaate uuringu osapoolte arvamuste proportsionaalsest jagunemist.

4.1. Vastastikune rahulolu tööga turvalisuse tagamisel piirkonnas

Põhja ja Lõuna prefektuuri lõikes oli omavalitsusjuhtide ja politseinike vastastikune rahulolu turvalisuse tagamise küsimuses sarnane. Ida ja Lääne prefektuuri piirkonna tulemusi vaadeldes ilmnes, et omavalitsusjuhtide seas oli politsei tööga rohkem rahulolevamaid kui piirkonnakonstaablite seas, kes olid rahul KOV tööga. Ida prefektuuri piirkonda jäävate KOV-te juhtide seas oli kõrgem ka politseinike tööga rahulolematute osakaal kui politseinike seas KOV-tele antud rahulolu hinnangutes. Vahe tuleb sellest, et politseinike seas oli rohkem neid, kes ei osanud KOV-te tööd turvalisuse tagamisel piirkonnas hinnata. Üldiselt oli vastastikune rahulolu sarnane. (tabel 36)

Tabel 36. KOV juhtide ja piirkonnakonstaablite rahulolu teineteise tööga turvalisuse loomisel

KOV juhtide rahulolu politsei tööga					Piirkonnakonstaablite rahulolu KOV tööga turvalisuse loomisel				
	rahul	ei ole rahul	ei oska öelda	Kokku		rahul	ei ole rahul	ei oska öelda	Kokku
Põhja PP	10	2	0	12	Põhja PP	8	2	0	10
	83%	17%	0%	100%		80%	20%	0%	100%
Lõuna PP	33	6	0	39	Lõuna PP	10	1	0	11
	85%	15%	0%	100%		91%	9%	0%	100%
Ida PP	14	6	0	20	Ida PP	3	1	1	5
	70%	30%	0%	100%		60%	20%	20%	100%
Lääne PP	24	5	1	30	Lääne PP	7	4	0	11
	80%	17%	3%	100%		64%	36%	0%	100%
Kokku	81	19	1	101	Kokku	28	8	1	37
	80%	19%	1%	100%		76%	22%	3%	100%

4.2. Uuringus osalenute hinnang teise osapoole osavõtlikkusele turvalisusega seotud küsimustes

Prefektuuride lõikes hindasid nii omavalitsusjuhid kui ka politsei teise osapoole osavõtlikkust turvalisusega seotud küsimustes suhteliselt sarnaselt. Põhja, Lõuna ja Lääne prefektuuriti oli valdav enamus KOV juhtidest ja politseinikest teise osapoole aktiivsusega rahul. Ida prefektuuri puhul oli hinnang vastastikku mõnevõrra madalam kui teistes prefektuuri piirkondades. (tabel 37)

Tabel 37. KOV juhtide ja piirkonnakonstaablite hinnang teise osapoole osavõtlikkusele turvalisusega seotud küsimustes

KOV juhtide hinnang politsei osavõtlikkusele				
	osavõtlik	ei ole osavõtlik	ei oska öelda	Kokku
Põhja PP	12	0	0	12
	100%	0%	0%	100%
Lõuna PP	36	3	0	39
	92%	8%	0%	100%
Ida PP	14	5	1	20
	70%	25%	5%	100%
Lääne PP	27	2	1	30
	90%	7%	3%	100%
Kokku	89	10	2	101
	88%	10%	2%	100%

Piirkonnakonstaablite hinnang KOV osavõtlikkusele				
	osavõtlik	ei ole osavõtlik	ei oska öelda	Kokku
Põhja PP	9	1	0	10
	90%	10%	0%	100%
Lõuna PP	9	2	0	11
	82%	18%	0%	100%
Ida PP	3	1	1	5
	60%	20%	20%	100%
Lääne PP	9	1	0	10
	90%	10%	0%	100%
Kokku	30	5	1	36
	83%	14%	3%	100%

4.3. Rahulolu omavahelise koostööga

Tulemustest ilmnes, et KOV ja politsei vahelise koostööga jäi rahule nii valdav osa politseinikest kui ka omavalitsusjuhtidest (mõlemal juhul 86% vastanuid).

Kõikide prefektuuride lõikes hindasid mõlemad osapooled omavahelist koostööd suhteliselt sarnaselt. Nii nagu osavõtlikkuse hinnanguga, jäi valdav osa Põhja, Lõuna ja Lääne prefektuuri piirkonnakonstaablitest ja prefektuuri piirkonnas asuvatest KOV-st rahule omavahelise koostööga. Ida prefektuuri piirkonnas oli vastastikune rahulolu omavahelise koostööga mõnevõrra madalam kui teistes piirkondades. (joonis 38).

Tabel 38. KOV juhtide ja piirkonnakonstaablite rahulolu vastastikuse koostööga

KOV rahulolu koostööga					Piirkonnakonstaablite rahulolu koostööga			
	rahul	ei ole rahul	ei oska öelda	Kokku		rahul	ei ole rahul	Kokku
Põhja PP	10	2	0	12	Põhja PP	8	2	10
	83%	17%	0%	100%		80%	20%	100%
Lõuna PP	36	2	1	39	Lõuna PP	10	1	11
	92%	5%	3%	100%		91%	9%	100%
Ida PP	14	6	0	20	Ida PP	3	2	5
	70%	30%	0%	100%		60%	40%	100%
Lääne PP	27	3	0	30	Lääne PP	10	0	10
	90%	10%	0%	100%		100%	0%	100%
Kokku	87	13	1	101	Kokku	31	5	36
	86%	13%	1%	100%		86%	14%	100%

4.4. Rahulolu omavahelise kohtumise sagedusega

Piirkonna politseitööga tegelevad politseinikud olid KOV ametnikega kohtumise sagedusega mõnevõrra rohkem rahul kui omavalitsusjuhid politseinikega kohtumisega (vastavalt 83% ja 72%). Lõuna ja Ida prefektuuri piirkonnas oli rahulolijate osakaal mõlema osapoole puhul sarnane. Põhja ja Lääne prefektuuri piirkonna omavalitsusjuhtide seas oli rahulolu politseinikega kohtumise sagedusega mõnevõrra väiksem kui sealsete piirkonnakonstaablite rahulolu kohtumise sagedusega KOV ametnikega. (tabel 39)

Tabel 39. KOV juhtide ja piirkonnakonstaablite rahulolu omavahelise kohtumise sagedusega

KOV juhtide hinnang kohtumise sagedusele politseiametnikega				Piirkonnakonstaablite hinnang kohtumise sagedusele KOV ametnikega			
	jah	ei	Kokku		jah	ei	Kokku
Põhja PP	10	2	12	Põhja PP	9	0	9
	83%	17%	100%		100%	0%	100%
Lõuna PP	32	7	39	Lõuna PP	9	2	11
	82%	18%	100%		82%	18%	100%
Ida PP	13	7	20	Ida PP	3	2	5
	65%	35%	100%		60%	40%	100%
Lääne PP	18	12	30	Lääne PP	9	2	11
	60%	40%	100%		82%	18%	100%
Kokku	73	28	101	Kokku	30	6	36
	72%	28%	100%		83%	17%	100%

4.5. Osalemine teise osapoole tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel

Omavalitsusjuhtide ja politseinike osalemine teise osapoole tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel erines (kõikides prefektuuri piirkondades). Piirkondlik politsei osaleb sagedamini KOV plaanide/prioriteetide seadmisel ning tegevuste hindamisel kui vastupidi. Politseinike poolt ei ilmnenu, et keegi ei sooviks üldse KOV tegevusplaanidest ja prioriteetide seadmisest osa võtta, küll aga leidis omavalitsusjuhte, kes ei pidanud vajalikuks osaleda politsei vastavates tegevustes. (joonis 40)

Tabel 40. KOV ja piirkonnakonstaablite osalemine teise osapoole tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel

Kas omavalitsus osaleb kohaliku politsei tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel?				
	jah	ei, kuid sooviks osaleda	ei soovi osaleda	Kokku
Põhja PP	3	8	1	12
	25%	67%	8%	100%
Lõuna PP	11	19	8	38
	29%	50%	21%	100%
Ida PP	4	13	3	20
	20%	65%	15%	100%
Lääne PP	4	19	7	30
	13%	63%	23%	100%
Kokku	22	59	19	100
	22%	59%	19%	100%

Kas piirkondlik politsei osaleb KOV tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel ja tegevuste hindamisel?			
	jah	ei, kuid sooviks osaleda	Kokku
Põhja PP	6	4	10
	60%	40%	100%
Lõuna PP	8	3	11
	73%	27%	100%
Ida PP	3	2	5
	60%	40%	100%
Lääne PP	5	5	10
	50%	50%	100%
Kokku	22	14	36
	61%	39%	100%

4.6. Ettepanekute tegemine teise osapoole töö tõhustamiseks ja nendega arvestamine

Piirkonna politseitööga tegelevate politseinike seas oli protsentuaalselt rohkem neid, kes oli KOV-le teinud ettepaneku(id) KOV töö tõhustamiseks, et tagada paremini turvalisust piirkonnas kui omavalitsusjuhtide seas. Prefektuuride lõikes torkas erinevus silma eelkõige Lääne prefektuuri piirkonnas, kus võrreldes piirkonnakonstaablitega ei ole sama piirkonna omavalitsusjuhid olnud väga aktiivsed ettepanekute tegijad politseile turvalisuse parendamise teemadel. (joonis 41)

Tabel 41. KOV ja piirkonnakonstaablite poolt ettepanekute tegemine teise osapoole töö ümberkorraldamiseks/tõhustamiseks

KOV juhtide poolt ettepanekute tegemine politseitöö tõhustamiseks			
	jah	ei	Kokku
Põhja PP	10	2	12
	83%	17%	100%
Lõuna PP	19	18	37
	51%	49%	100%
Ida PP	13	7	20
	65%	35%	100%
Lääne PP	16	14	30
	53%	47%	100%
Kokku	58	41	99
	59%	41%	100%

Piirkonnakonstaablite poolt ettepanekute tegemine KOV töö tõhustamiseks			
	jah	ei	Kokku
Põhja PP	7	3	10
	70%	30%	100%
Lõuna PP	8	3	11
	73%	27%	100%
Ida PP	3	2	5
	60%	40%	100%
Lääne PP	8	2	10
	80%	20%	100%
Kokku	26	10	36
	72%	28%	100%

4.7. Kes peaks omavalitsus-, haldusüksuses olema turvalisuse valdkonnas eestvedaja?

71% omavalitsusjuhtidest ning 38% piirkonna politseitööga tegelevatest politseinikest oli seisukohal, et omavalitsus-, haldusüksuses peaks turvalisuse probleemide lahendamisel olema eestvedaja politsei. 27% omavalitsusjuhtidest ja 63% piirkonnakonstaablitest arvas, et antud küsimuses peaks eestvedaja olema omavalitsus. Omavalitsusjuhtide nägemus eestvedaja osas (kelleks on politsei) oli selgem kui piirkondliku politseitööga tegelevate politseinike oma (kes kaldusid arvama, et pigem peaks seda rolli täitma KOV). Ka kõikide prefektuuride lõikes joonistus välja, et omavalitsused peavad eestvedajaks pigem politseid ning politsei pigem KOV-st (joonis 42)

Tabel 42. KOV juhtide ja piirkonnakonstaablite arvamus selle kohta, kes peaks olema omavalitsus-, haldusüksuses turvalisuse probleemide lahendamise eestvedaja

KOV juhtide arvamus					Piirkonnakonstaablite arvamus			
	politsei	omavalitsus	muu	Kokku		politsei	omavalitsus	Kokku
Põhja PP	8	3	0	11	Põhja PP	3	5	8
	73%	27%	0%	100%		37,5%	62,5%	100%
Lõuna PP	25	7	1	33	Lõuna PP	5	5	10
	76%	21%	3%	100%		50%	50%	100%
Ida PP	8	6	0	14	Ida PP	2	3	5
	57%	43%	0%	100%		40%	60%	100%
Lääne PP	19	7	1	27	Lääne PP	2	7	9
	70%	26%	4%	100%		22%	78%	100%
Kokku	60	23	2	85	Kokku	12	20	32
	71%	27%	2%	100%		37,5%	62,5%	100%

Oletus, et vastaja eelistus turvalisusega seotud probleemi eestvedaja suhtes on seotud rahulolu hinnanguga teise osapoole tööle (nt kui arvati eestvedajaks olevat teist osapoolt, siis oldi rahulolematum ka tema tööga), ei leidnud (nii politsei kui ka omavalitsusjuhtide küsitlustulemuste põhjal) kinnitust. Erinevust ei ilmnenud.

5. ARUTELU

Kohaliku **politsei tööga** jäi 2009. aastal väga või pigem **rahul** 80% omavalitsusjuhtidest, pigem või üldse mitte rahul 19%. Võrreldes tulemust näiteks elanikkonna rahuloluga politsei tööga (2009.a 75%)¹, siis KOV juhtide rahulolu on mõnevõrra kõrgem. Ilmselt tuleneb see kahe osapoolle tihedamast koostööst ning omavalitsusjuhtide suuremast teadlikkusest politsei tööst ning seetõttu näitab tulemus hinnangut just kohalikule politseile.

Olgugi, et omavalitsusjuhtide rahulolu hinnang politseile oli kokkuvõttes positiivne, kajastus ka rahulolijate selgitustes mitmetel juhtudel negatiivset ehk puudujääke politsei töös.

Näiteks: **Mulle tundub, et väga suur rõhk on pandud liiklusele (mis on ka kindlasti vajalik), aga väga vähe rõhku pannakse varavastastele kuritegudele. Varguste avastamine on olematu... .*

**Alati saab paremini. Segab ilmselt see, et X ei ole nii kuritegelik ja politsei on X-s pigem siis, kui vaja probleemi lahendada, mitte siis kui võiks ka näidata, et politsei on olemas ja kohal.*

**Politseil võiks olla siiski rohkem abistaja ja nõuandja kui karistaja roll.*

Taoline tendents võib olla märk sellest, et asjaolude samaks jäämisel, võib rahulolu üle kanduda rahulolematuseks.

Lisaks tuleks ohumärgina võtta omavalitsusjuhtide hinnangut muutustele viimase aasta jooksul piirkonna politseitöös, mille puhul varasemast pigem halvemaks läinuks hindas politsei tööd läinud olevat 15% vastanuist, senisest oluliselt paremaks hindas politsei tööd vaid 3% omavalitsusjuhtidest. Lisaks veel asjaolu, et neist, kes muutusi politseitöös polnud viimasel aastal täheldanud, oli pigem või üldse mitte politsei tööga rahul 23%, st ligi 1/4 vastanuist, kes muutusi polnud täheldanud, oli seisukohal, et politsei ei tee juba vähemalt mõnda (aasta) head tööd.

Kui kohaliku politsei tööga rahulolijate sagedasemaks põhjenduseks valitsuse ja volikogu juhtide seas oli hea kontakt ja koostöö kohaliku politseiga ning korrakaitsete kättesaadavus, siis rahulolematud oldi eelkõige kohaliku konstaabli puudumise või vähese kohaloleku ja vähese nähtaval olemise tõttu piirkonnas, asjaajamise kohmakamaks muutumise, õiguskorra halvenemise jms pärast.

Piirkondliku politseitööga seotud politseinike seas oli **rahulolu määr KOV tööga** turvalisuse tagamisel piirkonnas võrdlemisi sarnane KOV rahulolu hinnanguga politsei tööle (76% politseinikest jäi KOV tööga rahule). On positiivne, et kõrge rahulolu ei ole ühepoolne. Piirkonnakonstaablite poolt kiideti, et KOV on loonud turvalisusega tegelevaid komisjone, arvestanud politsei ettepanekutega ning teinud koostööd, toetanud abipolitseinike tööd, vastavalt võimalustele püüdnud probleemidele leida lahendusi jms. Rahulolematust tekitas näiteks see, et KOV-st arvati mitte nägevat oma rolli turvalisuse tagamisel ning et KOV ei suuda leida vahendeid parendamiseks turvalisust piirkonnas. Vahendite (k.a inimressurss) vähesuse probleemi tõi välja ka KOV politsei suhtes.

Vastastikusele koostööle antud rahulolu hinnanguid vaadeldes võib nentida, et sellega jäid rahule mõlemad osapooled (mõlemal juhul 86% vastanuist). Siinkohal tasub vaid loota, et jätkub sama hea koostöö kui varasemalt. Vastastikku tunti head meelt selle üle, et koostöö on viimastel aastatel omavahel paranenud. Politsei poolt kinnitab seda ka asjaolu, et 2009. aasta

¹ Arvamusuuring „Elanike hinnangud Eesti Politseile 2009“ (Rannama, 2010).

piirkonnakonstaablitele korraldatud seminaril Kirnas prefektuuride poolt esitletud kohaliku politsei töö ülevaadetest ilmses, et oluliselt on panustatud koostööle KOV-ga. Näiteks Põhja prefektuuri esindaja tõi KOV-ga koostööst rääkides välja, et politseid kaasatakse senisest enam nõustajana KOV arengukavade ja riskianalüüside koostamisele, üheskoos otsitakse aktiivselt lahendusi alaliselt koos käivates komisjonides/koostöögruppides jms.

Koostöö paranemine on ilmselt ka üks asjaolu, mis on hoidnud (muude võimaluste osas kesisel ajal) KOV rahulolu politsei tööga ja koostööga kõrgel.

Korrelatsioonanalüüs näitas nii politsei kui ka omavalitsusjuhtide rahulolu hinnangutes tööle turvalisuse tagamisel ning koostööle keskmise tugevusega positiivset seost (korrelatsioonikordaja=0,7), st teise osapoole tööga rahulevamad hindasid sagedamini kõrgemalt ka omavahelist koostööd.

Uuringutulemuste põhjal teeb 73,5% KOV-st teiste asutustega või ühendustega koostööd, 26,5% mitte. Koostööpartneritena toodi sagedamini esile turvafirmad, Kaitseliit, Päästeamet, naabrivalve ja MTÜ-d. Välja oli toodud ka koostöö abipolitseinikega, piirivalvega, koolidega, lasteaedadega ja noorte huvikeskustega, seltsidega, alaealiste komisjoniga, külavanematega, lastevanematega jt.

Tulemus on võrdlemisi hea. KOV koostöö tegemine sõltub suuresti ka KOV võimekusest ja haldussuutlikkusest.

Nii omavalitsusjuhtide kui ka piirkonda teenindavate politseiametnike poolt märgiti kõige sagedamini, et valla/linna/linnaosa (kuritegevuse) **probleemide ja muude küsimuste arutamiseks kohtutakse** kord nädalas. Piirkonna politseitööga tegelevate politseinike seas oli KOV ametnikega kokku saamise sagedusega mõnevõrra rohkem rahulolijaid kui omavalitsusjuhid politseinikega kohtumisega (vastavalt 83% ja 72%).

Seoses sellega, et omavalitsusjuhtide seas oli politseiga kohtumise sagedusega rahulolijaid vähem ja rahulolematuid rohkem, tasuks läbi mõelda politseipoolsed võimalused vastastikuse kohtumise sageduse ja võimaluste suhtes. Suhelda ja informatsiooni jagada on alati võimalik ja iseäranis oluline kui muus osas (näiteks materiaalne kitsikus, inimressursi vähesus vms) on rasked ajad. Seda enam, et omavalitsusjuhtide poolt välja toodud kohtumise soov ei olnud ebamõistlikult sage – rahulolematud olid eelkõige need, kes kohtusid politseiga turvalisuse teemadel kord kvartalis või harvem ning soovisid seda teha mõnevõrra tihedamini.

Mõistagi on ka suhtlemine aega ja ressursi nõudev ning selleks tuleb aega leida. Kasu on kokkuvõttes tegelikult suurem, kuna koos lahendatakse probleeme palju efektiivsemalt, st ka teised institutsioonid/isikud on rohkem kaasatud ja läbi selle tunnevad ka suuremat vastutust kohaliku turvalisuse eest.

Tänapäeva võimalused lubavad omavaheliseks kohtumiseks ja suhtlemiseks kasutada ka füüsilise kohtumise asemel mitmeid alternatiive, näiteks videokonverents, suhtlemine Skype teel, e-maili listid, välisveebi võimalused vms.

Suur osa omavalitsusjuhtidest (ligi 4/5) pidas oluliseks kohtuda ka kõrgemate kui piirkonda teenindavate politseiametnikega, sooviga kuulata ja arutada politsei üldisi arengusuundi ning töötulemusi nii maakondlikul kui riigi tasandil. Kohtumisi peeti vajalikuks ka üldisemate seisukohtade kooskõlastamise ja koostöö arendamise seisukohast ning arutamaks küsimusi, mis ei ole piirkondlike politseiametnike pädevuses. Omalt poolt sooviti edastada kohaliku omavalitsuse ettepanekuid ning probleeme turvalisusega seotud teemadel.

Kohtumisi KOV ja kõrgemate politseiametnike vahel on ka varem toimunud. Samas KOV-e on palju, kuid politsei juhte vähe(m) ning seetõttu väga tihti igasse valda ei jõuta.

Omavaheline kokku saamine omavalitsuste liitude ja linnade liitude kohtumistel on sellele aga üks sobiv alternatiivlahendus.

Kõrgemate kui piirkonda teenindavate politseiametnikega kohtumise teemat kommenteerinud Korrakaitsepolitseiosakonna arendusbüroos piirkondliku politseitöö valdkonda kureeriv juhtivkorrakaitseametnik T.Teng märkis: „KOV kohtumist kõrgema tasandi politseinikega peab vajalikuks ka korrakaitsepolitsei, kuna sellised kohtumised annavad informatsiooni valdkonna arendamiseks ja töö planeerimiseks omal tasemel. Võimalik, et antud teema leiab käsitlemist ka korrakaitsepolitsei arengukavas.“

Omavalitsusjuhtide hinnangust **politsei osavõtlikkusele turvalisusega seotud probleemi tekkimisel**, võis välja lugeda, et politsei tunnetab oma kohustusi turvalisusega seotud probleemide tekkimisel hästi, tegutsedes aktiivselt probleemi lahendamise nimel ja võimaluste piires (88% omavalitsusjuhtidest hindas politseid väga või pigem osavõtlikuks). Suurem osa piirkonna politseitööga tegelevatest politseinikest jäi rahule ka **KOV osavõtlikkusega turvalisuse valdkonnas** (83%). Samas oli politseipoolne rahulolematus KOV-ga mõnevõrra suurem kui KOV rahulolematus politseiga ning nurin KOV vähese aktiivsuse suhtes kõlas läbivalt ka politseile mõeldud ankeedi erinevate küsimuste vastuste juures (eelkõige KOV rolli küsimuses).

Korrelatsioonanalüüsi põhjal ilmnis keskmiselt tugev positiivne seos osavõtlikkuse antud hinnangute ning rahulolu tööga vahel (korrelatsioonikordaja=0,7), mistõttu võib väita, et mida enam oldi rahul teise osapoole osavõtlikkusega turvalisuse probleemi lahendamisel, seda suurema tõenäosusega oldi rahul ka teise poole tööga turvalisuse loomisel.

Piirkondliku politsei **osalemine KOV plaanide/prioriteetide seadmisel ning tegevuste hindamisel** oli sagedasem kui vastupidi (vastavalt 61% ja 22% vastanuist). Omavalitsusjuhte, kes osalesid kohaliku politsei tegevusplaanide/prioriteetide seadmisel, oli seekordses uuringus vähem kui 2007. aastal. Mitmetel juhtudel, kus omavalitsusjuhid olid vastanud, et ei soovi politsei planeerimisel ja prioriteetide seadmisel osaleda, oli põhjusena välja toodud, et koostöö käigus on teemad pidevalt niigi päevakorras või kuna tegemist on spetsiifilise tööga, siis võiks see jääda spetsialistidele.

Teemat kommenteerinud T.Teng märkis: „Muidugi võiks näitaja mõlemal poolel suurem olla, aga rahul tuleb olla, et politseil on olnud suurem osalus kohaliku elu korraldamisel kaasarääkida.“

Ligi 60% omavalitsusjuhtidest on teinud **ettepanekuid politseitöö ümberkorraldamise ja tõhustamise kohta**. Ettepanekuid oldi politsei poolt arvestatud 27% juhtudest, veidi üle poole vastas, et osaliselt ning ca 1/5 ettepanekutest ei olnud arvesse võetud.

Mitmeid ettepanekuid oli tehtud abipolitseinike teemal, samuti õigusrikkumiste ja preventiivse tegevusega seoses, patrullide väljapaneku suurendamise, paigutuse, ajalise viibimise kohta piirkonnas, kohaliku konstaabli töölerakendamise ja elanikkonna vastuvõtu teemal. Ettepanekuid oli tehtud ka uuteks koostööprojektideks, töö tõhustamiseks, igapäevaseks infovahetuseks ning politsei abistamiseks. Ettepanekute sisu kajastati täpsemalt punktis 2.10 ja iga maakonna tulemuste juures eraldi.

Kui ei ole võimalik KOV ettepanekuid ellu rakendada ja nende soovidele vastu tulla, siis kindlasti tuleks selgitada, miks ei ole võimalik nende poolt tehtud esildistega arvestada ning võimalusel pakkuda alternatiive. Koostööpartneri jätmine teadmatusse või ilma põhjendusega antud eitav vastus tekitab rohkem pahameelt, kui argumenteeritud selgitus ettepaneku mitte arvestamise kohta. Sama (selgituse vajalikkus) kehtib ka politsei siseselt (tavapolitseinikelt

juhtkonnale) tehtud ettepanekute suhtes. 4/5 vastanud politseinikest oli teinud ettepanekuid, kuid vaid 30% tõdes, et neid võeti ka arvesse, 63% vastas, et arvestati osaliselt ning 7% respondentide ettepanekuid ei olnud arvesse võetud.

Süüteoennetuse või turvalisuse probleemidega tegeleva töögrupi või komisjoni olemasolu vallas/linnas/linnaosas kinnitas 1/3 omavalitsusjuhtidest, sh 5% nentis vastava komisjoni/töögrupi mitte toimimist. Ülejäänud ca 2/3 vastanuist tõdes töögrupi või komisjoni puudumist, kuid üle poole pidas vastavat töögruppi vajalikuks. Piirkondliku politseitöö aruandest ilmneb, et 72% KOV-st peaks olema turvalisusega seotud komisjon. Käesoleva uurigu tulemus sõltub sellest, millised ja kui paljud KOV-d küsimustikule vastasid.

2009. aasta oktoobri lõpus piirkondliku politseitöö seminaril KOV uuringu arutelu ajal jäi kõlama, et politsei poolt nähakse turvalisusega tegelevate komisjonide vajadust KOV-tes. Samas saab politsei teha KOV-le taoliste töögruppide moodustamise kohta vaid ettepaneku, olla soovitaja rollis ning selgitada komisjoni vajalikkust ja kasulikkust.

Komisjon peaks olema koht, kuhu viiakse probleemid ja kus koos otsitakse lahendusi. Politsei, kes omab informatsiooni, peaks omalt poolt samuti viima turvalisuse probleemid komisjoni, sest KOV ei pruugi kõiki kitsaskohti näha. Lisaks olemasolevate probleemide lahendamistele võiks komisjonil olla ka ennetav funktsioon, mis seisneks võimalike esile kerkivate probleemkohtade väljaselgitamises. Nii olemasolevatele kui võimalikele tekkivate probleemidele tuleks komisjoni töö käigus leida maandamistegevused. Tegevustele omakorda tuleks määrata konkreetset vastutajat. Sel juhul on töö ka efektiivsem.

Jätkuvalt on küsimus, kas igas väiksemas KOV-s peaks olema turvalisusega tegelev komisjon või oleks pisematel KOV-tel ka muid võimalusi turvalisuse probleeme lahendada. Näiteks juba praegu mõnes kohas toimib variant, et üks turvalisusega seotud komisjon on moodustatud mitme KOV peale või on vallas moodustatud komisjon, mis tegeleb mitmete teemadega, sh turvalisuse küsimustega. T.Teng märkis: „*Turvakomisjon kui selline ei tohiks olla eesmärk omaette, vaid tähtis on see, et turvalisuse küsimustega igas omavalitsuses tegeletakse (määratud on konkreetne isik või komisjon, kes vastava valdkonnaga tegeleb ja vastutab selle eest) ja politsei oleks sinna kaasatud*“.

Turvalisus on lai valdkond, millega on seotud mitmed erinevad osapooled. Tihti on aga nii, et kui laia teemaga tegelevad paljud ja vastutavad justkui kõik, siis kokkuvõttes ei vastuta mitte keegi. Seetõttu esitati uuringus osalenutele küsimus selle kohta, **kes peaks olema turvalisuse probleemide lahendamisel eestvedaja** ning valida sai vaid ühe vastusevariandi.

Omavalitsusjuhtide ja politseinike arvamus selles küsimuses erines. Kui suurem osa KOV juhtidest (71%) nägi turvalisuseprobleemide lahendamise eestvedaja rollis pigem politseid, siis politsei pigem KOV-i (63%). Huvitav on asjaolu, et politseinike seas ei jagunenud vastused nii selgelt KOV kui eestvedaja suunas kui KOV juhtide nägemus, et eestvedaja peaks olema politsei. Lihtsat üks-ühest vastust ilmselt sellele küsimusele ei olegi. Erinevatest seadustest on võimalik välja lugeda mõlema osapoole kohustusi ja õigusi turvalisuse valdkonnas. Kohaliku omavalitsuse korraldamise seaduses (KOKS) ei ole KOV ülesannete loetelus eraldi välja toodud avaliku korra tagamist piirkonnas, küll aga räägitakse sellest, et

* valla- ja linnavalitsuse pädevus on lahendada ja korraldada kohaliku elu küsimusi;

* volikogu pädevuses on (KOKS §22 lg 1 p 36³ järgi) avaliku korra eeskirjade kehtestamine. Samuti on volikogu ja valitsuse kohustus kontrollida seaduste ja volikogu määruste ning otsuste ja valla- või linnavalitsuse määruste ning korralduste täitmist.

* KOV võib moodustada valla- või linnavalitsuse korrakaitseüksuse või nimetada ametisse korrakaitsega tegeleva ametniku, kelle põhiülesanne on osaleda avaliku korra tagamisel ja teostada valla- ja linnavolikogu poolt vastuõetud eeskirjade täitmise üle järelevalvet.

* vallal ja linnal peab olema arengukava, mis peab arvestama majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele.

* koostöö teiste instantsidega turvalisuse tagamisel.

Eeltoodu hõlmab endas kindlasti ka inimeste turvalisust.

Lisaks teistes seadustes kirja pandud KOV kohustused, mis on seotud turvalisuse tagamisega (nt alkoholiseadus, kaubandustegevuse seadus, loomakaitseseadus, narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seadus, liiklusseadus, ehitusseadus jt)

Politsei ülesannete loetelus politsei- ja piirivalveseaduses on rõhk eelkõige riikliku järelevalve teostamine avalikus kohas käitumise nõuete täitmise üle ning süütegude menetlemine. Lisaks on hulk eriseadusi, mis reguleerivad politsei valdkonna funktsioonide täitmist (riigis on üle 400 seaduse ja politsei on seotud järelevalve teostamisel peagu pooltega).

Väga ühest vastust põhilise turvalisuse eest vastutaja suhtes seadustes välja toodud ei ole ning uuringutulemused näitasid, et KOV ja politsei nägemus enda ja teise osapoole rollidest valdavalt ei kattu. Seda enam peaks kohalikul tasandil mõlemad osapooled selgemini läbi rääkima ja otsustama vastastikused rollid, et töö turvalisuse valdkonnas toimiks hästi ja teataks, milles võib loota teisele osapoolele jms. Konkreetseid kohalikke probleeme saab siiski kõige paremini lahendada koostöös – koos mõelda, mida keegi saab seadusest tulenevate volituste alusel teha probleemi lahendamiseks, st pigem põhjuse kõrvaldamiseks. Viimati mainitu võib olla ka üks vastuolu põhjuseid arvamustes eestvedaja kohta, kuna põhjusi ei saa sageli politsei lahendada, küll aga tegeleda sisuliselt tagajärgedega. Teiste institutsioonide poole turvalisusprobleemi põhjuse kõrvaldamiseks on aga rohkem aluseid pöörduda KOV-l.

Küsimus politsei ja KOV rollidest (mis täiendas küsimust eestvedaja kohta) turvalisuse tagamisel piirkonnas osutus keerukaks ning vastuste areaal laiaks. Omavalitsusjuhtidest ei vastanud või ei osanud vastata rollide küsimustele olenevalt küsimusest 8-14%, politseinike seas oli mittevastanuid mõnevõrra vähem. KOV esindajad olid piirkondliku politseitöö rollile lähenenud üldisemalt, politsei poolt oli vastamisel lähtunud pigem piirkonnakonstaabli rolli keskselt. Seetõttu ilmsid kohaliku politsei rolli küsimustes ka kõige suuremad erinevused.

Küsimuse, mida peaks tegema politsei, puhul kattusid nii politseinike kui KOV juhtide vastused sellistes aspektides nagu politsei poolt koostöö tegemine erinevate turvalisusega seotud asutustega ja ühendustega, koostööpartnerite leidmine, samuti avaliku korra tagamine, patrullimine ning ennetustöö elanikkonna seas.

Kahe sihtrühma vastused lahknesid rollide prioritseerimisel ehk selles osas, milline peaks olema kohaliku politsei tähtsaim/suurim roll. Omavalitsusjuhid pidasid kohaliku politsei rolliks turvalisuse tagamisel piirkonnas eelkõige (regulaarse) patrulli tagamist ning pidevat nähtav olemist, samal ajal kui politseipoolne kõige sagedasem vastus enda rollist oli turvalisusega seotud probleemkohtade varajane tuvastamine, nende ennetamine ning neile lahenduste leidmine. KOV-te vastustest võib välja lugeda, et politseid nähakse probleemide lahendamisel eelkõige kui vahendit. Seda, et vaja on tegeleda turvalisusprobleemide algpõhjustega, eriti ei nähta. Siinkohal tasub kaaluda turvalisusega seotud asutuste/inimeste koolitusprogrammi elluviimist (nt fondidest küsida rahastust), et tekiks sarnane arusaam, kuidas probleeme koostöös lahendada.

Piirkonnakonstaablid töid politsei peaks-rollina veel välja turvakomisjonides osalemist, mida KOV ei rõhutanud. KOV pidas politsei rolliks veel näiteks abipolitseinike kaasamist, kindla konstaabli olemasolu ning vastuvõttu piirkonnas, kontrollreidide korraldamist – neid ei oldud politsei poolt konkreetselt nimetatud.

Nii omavalitsusjuhtide kui politseinike arvates reaalselt tagab kohalik politsei seadustest tulenevalt avalikku korda, sh lahendab õigusrikkumisi, avaldusi. Politseipoolne rõhuasetus hetke rolli kirjeldusel oli suuresti just patrullimisel ja avalduste lahendamisel (mis ei kattunud politsei poolt välja toodud kõige prioriteetsema piirkonnakonstaabli peaks-rolliga!).

Omavalitsusjuhtide ja politsei vastused KOV rollide nimetamisel suuresti kattusid (turvalisusega seotud probleemide tõstatamine, nendele lahenduste pakkumine; infrastruktuuri arendamine ja parandamine; turvalisusega seotud arengu-, tegevuskavade koostamine; heakorra reeglitest kinnipidamise järelevalve; abipolitseinike töö toetamine; turvalisusega seotud koostööpartnerite ettepanekute ja nõuannete arvestamine), kuid erinevus ilmnis ka siin rollide nõ prioriseerimisel ehk kui oluliseks üht või teist rolli, mida KOV peaks täitma, peeti. Kui piirkonna politseitööga seotud ametnikud nägid põhilise KOV rollina koostöö korraldamist ning koostööpartnerite kaasamist, siis omavalitsusjuhid nägid KOV kõige olulisema rollina olla üks koostööpartner politseile, keda abistatakse, kellele edastatakse info ning kellega koos püütakse leida probleemidele lahendust.

Omavalitsusjuhtide poolt oli küll välja toodud ka KOV ülesanne olla koostöö eestvedaja ja turvalisusega seotud küsimuste koordineerija, kuid seda rolli nägid oluliselt vähesemad.

Politsei poolt vastanute arvates peaks teine suur roll KOV-l olema turvalisusega seotud probleemide tõstatamine, nendele lahenduste pakkumine ning piirkonna turvalisuse analüüsimine. Omavalitsusjuhtidest nägi sarnast rolli (olukorra hindamine, tegevuste analüüs, probleemide üles tõstatamine jne) endal olevat vaid 2% vastanuist.

KOV ise nägi oma teiseks olulisemaks rolliks, mida peaks turvalisuse tagamisel piirkonnas tegema, ennetustööd. Sama ülesannet nägi ka politsei KOV-l olevat, ent väiksem osa vastanuist.

Sageduselt kolmandana pidasid KOV juhid KOV kõige olulisemaks rolliks infrastruktuuri arendamist ja parandamist. Selle rolli oli välja toonud ka piirkondliku politseitööga tegelevad politseinikud.

KOV juhtide poolt sageduselt viienda ja politsei poolt kolmanda rollina toodi välja turvalisusega seotud arengu-, tegevuskavade koostamine ja planeerimine KOV poolt.

Lisaks nägi politsei, et KOV roll peaks olema ka korrakaitsekomisjoni vms turvalisusega seotud komisjoni moodustamine ja nende töö koordineerimine, kuid KOV juhid seda ise välja eraldi ei toonud.

Politsei hinnangul võiks KOV roll olla turvalisuse probleemide lahendamisel aktiivsem ning et praegu on KOV rõhk turvalisuse valdkonnas eelkõige abipolitseinike toetamisel. KOV ise näeb käesoleval ajal end täitvat turvalisuse tagamisel piirkonnas ennetus- ja selgitustöö tegijana ning politsei abilisena.

Tähelepanu vajaks omavalitsusjuhtide ja politseinike lahkarmamus, kellel peaks olema turvalisuse tagamisel piirkonnas eestvedaja ja planeerija roll ning kes on pigem üks osalejatest/abilistest/nõustajatest. Mõlemad pidasid eestvedaja rolli just teise osapoole ülesandeks.

KOV ja politsei rollid turvalisuse tagamisel kerkis arutellu ka 2009. aasta piirkonnakonstaablitele korraldatud seminaril käesoleva uuringutulemuste tutvustamisel. Mõttevahetuse käigus ilmnis, et ega väga täpselt ei teata ehk ei ole läbi mõeldud, millised konkreetset rollid ühel või teisel osapoolel peaks olema ning kuidas need parimal ja selgel viisil jaotatud saaks, sest arvamusi oli mitmeid. Diskussiooni käigus tõdeti ka seda, et „KOV ülesanded turvalisuse osas ei ole seaduses v-o kõige selgemini välja toodud. Lisaks teeb asja keerukamaks see, et nii KOV kui politsei roll turvalisuse tagamisel on kirjeldatud mitmetes erinevates seadustes.

Politsei esmase ülesandena ei ole näiteks ette nähtud ennetustööd. Selliste nõ mitte otseselt kirja pandud tegevuste osas tekibki rollide hajusus.“

Samas toodi välja: „politsei tagajärjedest ei pääse ning seetõttu peabki ka ennetavat rolli teatud määral täitma, sest kokkuvõttes on nii kasulikum.“

Uuringutulemustest ja elavast arutelust piirkondliku politseitööga tegelevate politseinikega nähtus, et rollide jaotuse osas on vajalik aktiivne arutelu. Lisaks KOV-le ja politseile tuleks sellesse arutellu kaasata ka laiem ringkond turvalisusest huvitatud ja selle eest vastutavaid osapooli. Selgete rollideni on veel pikk tee, sest täna on arusaamad sellest, kes mida tegema peaks, erinevad. Tuleb KOV-ga „ühe laua taha istuda“ ja läbi arutada, mida üksteiselt oodatakse ning kui ootused ei kattu, siis leida mõlemaid osapooli rahuldav kompromiss. Liiatigi veel nende omavalitsustega, kes seni oma kaasrolli ei ole näinud või on lihtsalt passiivsed.

Enne kui minna KOV-ga läbi rääkima, peaks politsei siseselt kujundama ühise ja selge arusaama, milline roll turvalisuse tagamisel piirkonnas peaks olema politseil, millist rolli nähakse KOV-l, teistel koostööpartneritel.

Eeltooduga sarnaseid mõtteid jagas ka T. Teng, kes piirkonnakonstaablite seminaril ütles välja seisukoha „KOV rolli ja politsei ootusi KOV suhtes turvalisuse tagamisel tuleb politseil KOV-tele järjepidevalt selgitada ja minna kõigi KOV-ni sarnase arvamuse-selgitusega“.

Loomulikult tuleb arvestada ka seadustega ning vajadusel teha ka selles valdkonnas täiendusettepanekuid.

Rollide, eestvedaja ja piirkondlikku politseitööd takistavate tegurite küsimuste juures kerkis piirkondliku politseitöö seminaril üles ka KOV-te vähene haldussuutlikkuse teema ning piirkonnakonstaablite ülesannete paljusus. Probleemi nähti eelkõige väikestes, väheste elanikega valdades. Omavalitsust, kes on haldussuutlikum, kellel on rohkem võimalusi, on lihtsam turvalisuse tagamise kaasata. Kui KOV on aga nõrga või olematu haldussuutlikkusega, siis ei ole ta võimeline efektiivselt tegelema piirkonnas tehtava ennetustööga ja turvalisuse tagamisega. Ühe piirkonnakonstaablite seminaril osalenud politseiniku kogemus KOV-tega koostöö tegemisel: „Teen lähemalt koostööd kolme vallaga. Oma arust selgitan asju kõikidele KOV-tele ühtmoodi, aga kuna KOV-d on erinevad, üks on ilmselgelt paremas positsioonis selle poolest, et seal on rohkem elanikke, siis see omavalitsus, kes on haldussuutlikum, kellel on rohkem võimalusi, neid on lihtsam kaasata. Väikesed KOV-d seal samas kõrval, näiteks kus on alla 900 elaniku, siis neilt on tihti vastus, et me ei saa, ei taha ja sealt ei tule ka mingisugust koostööd. Seni, kuni ei ole tehtud haldusreformi, on koostöö väikeste, vähe haldussuutlike valdadega nagu peaga vastu seina jooksmine.“

Omavalitsuste haldussuutlikkuse probleem leidis kajastust ka politsei 2009. aasta turvalisusega seotud riskianalüüsis. Siseministeeriumi valitsemisala 2009. aasta riskidesse see sisse ei läinud, kuna ei ületanud kehtestatud riskiläve, st ei hinnatud kriitiliseks riskiks, millega tuleks esmajoonel tegelema hakata.

Uurimistulemustest (eelkõige politseinike küsitlusest) jäi kõlama ka vastastikune nurin teise osapoole väheste ressursside üle. Need probleemid toodi välja ka piirkonnakonstaablite seminaril.

„Tihti juhtub nii, et tõstatad probleemi ja sinna see jääb (ehk jääb ilma lahenduseta). Ka omavalitsus põhjendab probleemiga mittetegelemist ressurssi puudumisega. Probleem on kahepoolne: kunagi ei ole piisavalt ressursse.“

Majanduslikult rasketes tingimustes on nii raha- kui ka inimressursi vähesus aktuaalne ning probleemne teema. Täna saab politsei omalt poolt püüda teha seda, et esimese asjana ei keskenduta niivõrd ressursside mittepiisavusele (milleta ka loomulikult ei saa), vaid vaadata, mida saaks olemasolevate piiratud ressursside tingimustes ära teha.

Omavalitsusjuhte, kelle piirkonnas ei olnud, kuid kes soovis alalist konstaablipunkti valda, oli võrreldes varasema uuringuga hinnanguliselt vähem. Ilmselt on enamik KOV-test aru saanud, et sellist võimalust täna väiksemates KOV-tes ei ole ja võib-olla pole ka mõttekas. Üks selliseid omavalitsusjuhte pakkus ka omapoolse alternatiivi – kui politsei kohal kogu aeg olla ei saa, siis võiks kõik maakonna politseinikud jälgida läbisõidulgi ohtlikke kohti. Vajadusel tuleb jätkuvalt politseil endil teha selgitustööd, millised on meie tänased reaalsed võimalused ning millised on võimalikud alternatiivid tegevustele, mis ei nõua politsei poolt statsionaarset kohalolekut (mobiili teel kättesaadavus, e-politsei jms).

Politsei nähtaval olemine on inimeste jaoks alati hästi oluline olnud. See on ilmnenud nii erinevatel aastatel läbi viidud KOV uuringutest kui ka „Elanike hinnangud Eesti Politseile“ uuringutest. Politsei füüsiline kohalolek loob turvatunde ning teadmise, et vajadusel on abi alati lähedal. Samas nentis siinkohal T. Teng, et politsei kohalolek on piiratud olemasolevate ressurssidega ja on kokkuvõttes poliitiline otsus ning otseses sõltuvuse sellest, milline on politseile eraldatud eelarve.

Tulemust piirkonna **politsei võimalusi KOV piirkonda teenindada** võib pidada heaks, kuna täiesti või pigem heaks hindas seda 70% vastanuist.

Kõige sagedamini toodi politseinike poolt **piirkondlikku politseitööd takistavaks teguriks** seda, et tööaeg kulub valdavalt selliste prioriteetide täitmisele, mis ei ole otseselt suunatud kogukonnakeskse politseitöö tegemisele. Ollakse tugevalt häiritud sellest, et piirkonnakonstaablil on liiga lai tegevusvaldkond ehk palju erinevaid ülesandeid. Piirkonnakonstaabli ametikoht oleks nagu universaalne, mis eeldab tegelemist kõikvõimalike asjadega. Kõike tehes ei jõua keskenduda analüüsile, mis tooks välja kitsaskohad ning sellele, kuidas parendada turvalisust. Tagajärjeks on nõrk ennetustöö kogukonnas, süütegude avastamise vähenemine, turvatunde langus ja rahulolematuus politsei tööga.

Tänaseid piirkondliku politseitööga seotud probleeme ilmestab ühe seminaril osalenu öeldu: *„Me ei saagi tahta, et KOV, kes tuleb neljaks aastaks kokku, oskaks teatud asju (ette) näha. Politsei asi on öelda, mida paremini teha. Politsei tänane probleem on see, et politseinikke on vähe. Samas on meil väga häid ja tugevaid piirkonnakonstaableid, kuid nad tegelevad kõikvõimalike asjadega seal piirkonnas. Lisaks tänastele igapäeva tegevustele teha veel analüüsi, sünteesi, tuua välja probleeme jms, samal ajal veel mõelda, kuidas oma piirkonda turvalisemaks muuta (kuidas leida kellegi jalgratas või alaealiste suitsetamiskohti, täita ettenähtud a la 40-50% tööajast liiklusjärelvalvet) – seda kõike ja hästi teha lihtsalt ei jõua. Lisaks viia (komisjoni) edasi probleemid ja teha koostööd. Piirkondades, kus KOV annab oma panuse, osaleb politsei koostööprojektides ja nendes kohtades pole probleemi.“*

Piirkondliku politseitöö juhendit uuendati jaanuaris 2010. Tegemist oli esialgu peamiselt kosmeetiliste parandustega, kuid tehti ka mõned sisulised muudatused (eelkõige täitmaks seda eesmärki, et piirkonnapolitseainiku tööaeg valdavalt peaks kuluma piirkondliku politseitöö juhendis toodud ülesannete täitmisele). Lisaks on korrakaitsepolitseiosakonna juhtkond seadnud eesmärgiks kogu valdkonna arengukava väljatöötamise, et tekiks üks valdkonna tervikplaan.

Tööd takistava tegurina toodi politsei poolt välja ka järjest vähenevat tehnilist ja inimressurssi, suurt paberitöö hulka ning üleüldist ebaselgust piirkonnakonstaabli rolli suhtes.

Piirkonnakonstaablitele 2009. aastal korraldatud seminaril KOV uuringutulemuste tutvustamisel kerkis diskussiooni käigus küsimus, kas tagasiside veidi vähem kui pooltelt (olulistelt) koostööpartneritelt, nagu seda on KOV, ei ole liiga passiivne ning kas ülejäänud 55% ei tunne end teemaga seotud olevat, ei tunne huvi ja kas see näitab (negatiivset) suhtumist turvalisuse ja koostöö teemal? Küsimusele ühest vastust kahjuks anda ei saa ning see saab olla vaid spekulatiivne.

Vähesema vastamisaktiivsuse üheks põhjuseks võis olla ka KOV valimiseelne kiirem/toimekam aeg. Uurimuse edasilükkamisega oleks tekkinud olukord, kus uued omavalitsusjuhid ei oleks pruukinud omada ülevaadet politseitöoga seotud küsimustest piirkonnas.

Huvitav, kuid v-o meelevaldne on siinkohal tõmmata paralleel KOV-üksuste võimekuse indeksiga², mis näitab millistel KOV-üksustel on suhteliselt parem või halvem üldine võime tulla toime kohaliku elu korraldamisega. Kahte uuringut võrreldes ilmnes, et võimekuse koondindeksi TOP 10 KOV-st vastas käesolevale uuringule 6, viimases kümnes asuvast KOV-üksusest aga mitte ükski. Kas see võib tähendada, et võimekamad, st tugevamat haldusaparati, teenuste osutamise võimekust jms omavad KOV-d on ka aktiivsemad kaasa rääkima enda ülesannetega seotud kohustustest. Parema võimalus hakkama saada ning ülesandeid täita (sh turvalisuse vallas ja koostöö võimalused) mõjutab üldist rahulolu määra politsei tööga ning on just seetõttu võrdlemisi kõrge (80%). Tegelikku seost on raske hinnata.

Kokkuvõtvalt võib tõdeda, et nii KOV-te kui politsei hinnangud üksteisele olid positiivsed. Võrreldes 2007. aasta küsitlusega omavalitsusjuhtide hinnangud kohaliku politseitöoga seotud küsimustes (võrreldavates aspektides) oluliselt muutunud ei ole. 2009. aasta uuringust jäi probleemseks silma KOV ja politsei omavaheliste rollide jaotumine turvalisuse valdkonnas – see näib hetkel olevat veidi ebaselge ja osapoolte arvamused kohati lahknevad. Rollide määramine ning funktsioonide täpne jagamine aitaks aga kaasa ka koostööle. Nii leitakse

² KOV-üksuste võimekuse komponendid: rahvas ja maa (registreeritud elanike arv, maa summaarne maksustamise hind, ülalpeetavate määr, taastootmispotentsiaal); kohalik majandus (maj.tegevuse mitmekesisus, maj.üksuste arv, töökohad, töökoha keskmine väärtus), elanike heaolu (elanike tulud, töökohaga elanikud, töötus, toimetulekutoetuste maht); valitsemine (linna- ja vallavalitsuste ametikohtade arv, munitsipaalasutuste ja -ühingute arv, volikogu valimisaktiivsus); KOV teenused (majanduse ja keskkonnakaitse munitsipaalasutuste ja -ühingute arv, hariduse põhiteenuste olemasolu, vaba aja teenuseid pakkuvate KOV asutuste ja ühingute olemasolu, sotsiaalteenuste ning sotsiaal- ja tervishoiuasutuste olemasolu, eelarve hariduskulud, vaba aja kulud, sotsiaalse kaitse kulud, majanduse ja keskkonnakaitse kulud); finantsid (konsolideerimisgrupi võlakooormus, omafinantseerimisvõimekus puhastatud kohaliku eelarve maht, munitsipaalpõhivara väärtus, kohalike investeeringute maht).

Paremusjärjestused üksikute näitajate 4 aasta (2005-2008) keskmiste väärtuste alusel (täiendavad arvutused üksikute aastate kohta ja 2008. aasta võrdluse kohta kogu perioodi keskmise väärtusega).

kiiremini probleemidele lahendus ja saavutatakse soovitud tulemus. Kokkuvõttes on eesmärk ju ühine – turvalisem elukeskkond. Kuidas tulemuseni jõutakse ja milliste vahenditega, oleneb osapoolte valitud teest. Efektivsem on seda teha läbi aktiivse koostöö. Kohalik omavalitsus saab olla keskne olustikulise ennetustegevuse teostaja, kui tal on olemas korrakaitseametkondadelt ülevaade olustikulistest ja sotsiaalsetest riskidest. Turvalisus algab oma kodutänavast ja seetõttu on omavalitsustel väga suur roll. Osa omavalitsusi tunnetab oma rolli turvalise elukeskkonna loomisel tugevamalt kui teised, kelle jaoks taandub kõik näiteks probleemile „meie vallas ei ole konstaablit“. Hoiakute muutmine võtab veel aega.

Piirkondlikku politseitöö mõjutajad on suurel määral prioriteedid, ettenähtud patrulltunnid, tulemuslepingu indikaatorid, raha, tehniliste vahendite (nt auto) kasutamisevõimalus ja korrasolek, töötingimused, liiklusjärelvalve plaan jms. Politsei poolt on oluline paika panna, millised on piirkondliku politseitöö arengusuunad ning võimalikult täpne teadmine sellest, millised saavad olema ressursid järgnevatel aastatel (eelarve ja konstaablipiirkondade vähenemise tingimustes). Seeläbi saaks piirkonna konstaabel paremini planeerida oma tööd, varakult teavitada suundumustest oma olulist koostööpartnerit KOV-i ning üheskoos paika panna konkreetseid tegevussuunad turvalisuse tagamisel piirkonnas.

2009. aasta küsimustikus asetati oluline rõhk piirkondliku politseitöö probleemkohtade välja toomisele, mida saab kasutada oma töös ja otsuste tegemisel uuringu tellija ning politsei juhtkond. Piirkondliku politseitööga tegelevad politseinikud on oluliselt häiritud piirkondliku politseitöö tööülesannete ja nende mahtude ebaselgusest. Soovitakse tööülesannete täpsemat defineerimist ning mahtude piiritlemist. Probleemidena toodi välja veel vähest inimressurssi, ebastabiilsust nii organisatsioonis üldiselt kui ka piirkonna politseitöös, vajadust aktiivsema koostöö, süsteemse täiendkoolituse, piirkondliku politseitöö ja selle tegijate organisatsioonisisese suurema väärtustamise järele.

KOV juhtide ja volikogu lihtliikmete poolt tehtud ettepanekud politseile olid väga erinevad. Mõned märksõnad saab siiski välja tuua: koostöö jätkamine ja/või intensiivistamine KOV ja politsei vahel; rohkem patrullimist, nähtaval olemist ja piirkonnas viibimist, viimast eelkõige õhtuti ja nädalavahetuseti; politseil leida rohkem (materიაalseid) vahendeid ja inimressurssi, politseipoolset aktiivset ennetustööd elanikkonna seas. Kindlasti ei saa patrulli väljapanu olulisust alahinnata, kuid probleemikeskse politseitöö lähenemise vaatenurgast, on olulisem tegeleda probleemi algpõhjustega. Uuringu põhjal võib väita, et ka KOV-tele tuleks selgitada probleemikeskse lähenemise põhimõtteid, et tekiks ühtne arusaam, kuidas turvalisust piirkonnas suurendada.

Nendele tegevustele, mida tänasel päeval mingil põhjusel (nt ressurss) ei suudeta täita, tuleks leida kuni asjaolude paranemiseni alternatiiv, mille saaks ellu viia juba täna. Probleemi olemasolu nentimine olukorda ei paranda. Ei saa tahta ja lootuda, et KOV, kes tuleb kokku neljaks aastaks, kõiki asju turvalisusega seotult (ette) näeb. Samuti on KOV-l palju muid ülesandeid, turvalisus on üks valdkond teiste seas. Seetõttu on suur roll just politseil, kelle jaoks turvalisus on igapäevane teema ning kes oskab öelda, mida paremini teha. Kui politsei näeb kindlaid kitsaskohti, mida saab lahendada vaid koos või ainult KOV, siis on mõttekas võtta omapoolne initsiatiiv ja minna (vajadusel mitu korda) KOV-le neist rääkima (ootused KOV aktiivsuse suhtes antud teemal, rollid, konkreetseid tegevused probleemide lahendamiseks jms). Uuringu tulemustest võib välja lugeda, et ka politsei poolelt ei tunta end probleemi omanikuna. Võiks olla määratud konkreetne inimene, kes korraldab mingi piirkonna (nt maakonna tasemel) KOV-ga koostööd.